

OKAZAĆ SIĘ (726) *vb pf*

się (533), się (193).

o jasne. ◇ *W inf* -ka- (126), -kã- (29); -kã- *RejZwierc* (2), *BielSat*, *RejPosRozpr*, *RejPosWstaw*, *KochCn*, *OrzJan*; -ka- : -kã- *RejAp* (1:3), *RejPos* (44:7), *RejZwierc* (4:4), *CzechEp* (3:2), *NiemObr* (5:4), *SarnStat* (2:2); *drugie a jasne*. ◇ *W imp* -kã- (7), -ka- (1); -kã- : -ka- *LubPs* (1:1). ◇ *W pozostałych formach* -kã- (490), -ka- (20); -ka- *GórnRozm*, też *RejPs* (2); -kã- : -ka- *MurzHist* (3:1), *GroicPorz* (5:1), *KrowObr* (11:2), *Leop* (7:1), *BibRadz* (32:2), *BielKron* (49:1), *Mqcz* (7:1), *RejAp* (11:1), *RejPos* (100:3), *BielSat* (2:1), *GrzegŚm* (6:1), *BudBib* (4:1), *CzechEp* (9:1).

inf okazać się (166). ◇ *fut 1 sg* okążę się (6) [*w tym*: -e (1)]. ◇ *2 sg* okążesz się (4). ◇ *3 sg* okáže się (128). ◇ *1 pl* okąż(e)m się (2) *BielSat*, *BielSjem*, okąż(e)my się (1) *ModrzBaz*, okążymy się (1) *RejZwierc*. ◇ *2 pl* okążecie się (3). ◇ *3 pl* okążą się (16). ◇ *praet 1 sg m* okążąłem się, -em, -m się okążał (4). ◇ *2 sg m* okążąłeś się (1). ◇ *3 sg m* okążał się (59). *f* okążała się (50). *n* okążało się (133). ◇ *1 pl m pers* okążaliśmy się, -smy się okążali (3). ◇ *2 pl m pers* okążaliście się (1). ◇ *3 pl m pers* okążali się (8). *subst* okążały się (13). ◇ *plusq 3 sg m* był się okążał (3), okążał się był (2); był się okążał *SkarŻyw*; był się okążał : okążał się był *BielKron* (1:1), *RejPos* (1:1). *f* była się okążała (3). *n* było się okążało (7), okążało się było (1) *GliczKsięż*. ◇ *3 pl subst* były się okążały (1). ◇ *imp 2 sg* okąż się (6). ◇ *3 sg* niechāj się okáže (1). ◇ *2 pl* okążcie się (2). ◇ *3 pl* niechāj się okążą (1). ◇ *con 1 sg m* bym się okążał (1) *BielKron*, bych się okążał (1) *HistRzym*. ◇ *2 sg m* byś się okążał (4). ◇ *3 sg m* by się okążał (19). *f* by się okążała (16). *n* by się okążało (29). ◇ *1 pl m pers* byśmy się okążali (2) *BudNT*, *WujNT*, bychmy się okążali (1) *RejPos*. ◇ *2 pl m pers* byście się okążali (1). ◇ *3 pl m pers* okążaliby się, by się okążali (8). *subst* okążałyby się, by się okążały (14). ◇ *con praet 3 sg f* by się była okążała (1). *n* okążałoby się było (1). ◇ *3 pl m pers* by się byli okążali (2).

Sł stp s.v. okazać, Cn brak, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) i XVIII w. s.v. okazać.

1. *Stać się widocznym, dać się widzieć; apparere, manifestari PolAnt, Vulg; conspici PolAnt, Modrz; esse PolAnt; ostendi, parere Vulg* (204) : Słończe/ niebo/ y gwiazdy nád fwoie przyrodzenie fie okazaą [na końcu świata]. *BielKron* 136.

okazać się komu (1): Y wyfzedłszy [ciała świętych] z grobow po zmartwychwłtaniu iego/ wefzły do miáftá święte^{go}/ y wielam fię ich okazały. *BibRadz Matth* 27/53.

okazać się w kim (1): Ielliby też poiął dziewkę zá małżonkę/ á nie okazałyby fie w niey znáki dzyewiczego ftanu/ ma być vkámionowána *BielKron* 44v.

okazać się jak (1): [*Minutius Ruffus*] pośłał tháiemnie brátá z drugimi ná blifki págorek porośły chroftem s Trębáčzmi/ y z bębennicą kthorzy fie okazáli świetlno w onym chroście *BielSpr* 41v.

okazać się gdzie (6): Bowiem nád fprawiedliwem wielka fie fwiátłóć okáže *RejPs* 143v, 167; *LubPs Pv; LeovPrzep E3v; BielSpr* 41v; iuz żagiel rofpięty/ Nawy znowu prowadził: kędy dwa okręty Z boku fye okazały *KochPam* 86.

Przysłowie: A dziwnie fię dawáią ludziom wpośmiech/ ktorzi by osłowie Kumáńfcy [...] gdy z nich cudzą fkorę zedrá/ w fwoiey fię okázác muřą. *ModrzBaz* 135.

Przen (1) :

Zwrot: »wszemu światu się okazać« = *stać się znanym* (1): A my Polacy [...] twego przodką [...] tak ku gorze dobrowolnie wyftawili [...] / iż z iednym Krolem nawiętżym mogł porównać / y wżemu światu fie okázác *BielKron* 392v.

a. Pozwolić się zobaczyć (12) : Doftań też łobie odzyenia białego w ktorebyś fie vbrał / áby fie nie okázála frototá nágości twoiey. *RejAp* 44v; *WujNT Ioann* 21/1.

okazać się komu (10): *BielKron* 139; *RejPos* 4v, 351v; To iuz trzeći raz okazał fię Iefus vcziom fwoim / powftawłzy z martwych. *WujNT Ioann* 21/14, *Ioann* 21/1. Cf *okazać się komu w czym, Zwroty*.

okazać się komu w kim (1), *w czym* (3) [= *w jakiej, czyjej postaci*]: wiedz iż nam ten Pan nie chce fie okázác / W práwey fwoiey iftności / áż przydzye fwiát kárác. *RejWiz* 187; Iż nam iuz ná oftáteczny raz okázác fie raczył w Synu fwoim *RejPos* 294, 83. Cf »okazać się w kształcie«.

okazać się gdzie (1): POtym okazał fię zás Iefus (*marg*) vcziom [...] (-) v morzá Tyberyádłkiego. *WujNT Ioann* 21/1.

Zwroty: »jawnie się okazać [komu]« (2): *RejPos* 83; iáwniem fię okazał [*palam apparui*] tym ktorzy fię o mnie nie pytáli. *WujNT Rom* 10/20.

»[komu] okazać się w [jakim] kształcie« (1): Potym też dwiemá z nich idącym w drodze okazał fię w infzym kłształcie [*ostensus est in alia effigie*] *WujNT Mar* 16/12.

Szereg: »okazać się a objawić« (1): gdyś mi fie [*Chrystus Zacheuszowi*] okázác á obiáwić raczył *RejPos* 351v.

b. Odślonić się (7) : Potym rzekł Bog / Niech fię zbiorą wody ktore fą pod niebem ná iedno mieyfce / áby fię okázáło mieyfce fuchę *BibRadz Gen* 1/9, *Ps* 17/16.

okazać się komu (1): táki nigdy nie mogł weyrzec ná thego befpiecznie komu fwą nágość okazał / tak męfzczyzná iáko biała głowá / tylko mąż żenie á żoná mężowi mogli fie łobie okázác. *BielKron* 100v.

okazać się by co [= *wyglądać jak*] (1): Tákże niebo by Kryfztał wnet fie okázáło / A namnieyżey chmureczki ná nim nie zoftáło. *RejWiz* 165v.

okazać się gdzie (2): Wdzyęczna modrość ná niebie wnet fie okázála / Ktorą fwiátłość fłoneczna práwie wyaśniála. *RejWiz* 165v; *BibRadz I* 1b *marg*.

Przen (1) :

Fraza: »prawda się na wierzch okaże« (1): ia knim dwu tákich powážnych vczonych przyládę / ktorzy przepoleruią pińmo s. z błędow / tak yż fie wżytká prawdá ná wierzch okaże *BielKron* 213v.

c. Objawić się w sposób nadprzyrodzony (30) :

okazać się komu (5): *BibRadz I* 138c *marg*; A oto okazał się im Moizefz y Heliafz rozmawiający z nim. *GrzegŚm* 61; *RejPos* 141; *SkarŻyw* 601 *marg*; *CzechEp* 186.

okazać się w czym [= *jakim*] (3): Widząc Pan iż im było grozy á zakonu potrzebá / thedy w piąćidziefiąt dni raczył fie im w wielkim ftráchu á w wielkiey wielmożności fwoiey ná gorze Oreb okázác *RejPos* 141. Cf »w osobie okazać się«.

okazać się jaki (1): okaże fie krol tháki iákiego fie ludzie nigdy nie nádziejali. *RejPos* 5v.

okazać się gdzie (14): Nie mniemayże ábyć tám byłá robotá złotnicza w they koronie / ále fie tho okazał znák kroleftwá wiecznego ná they fwiętey głowie tego tho fyná człowieczego *RejAp* 126;

iż gdy on Anyoł Boży tę rozmowę miał z onemi páltierzmi nędznemi/ tedy wnet wielka wielkość Anyołów okazała sie około nich. *RejPos* 20v, 141; Pan sie okazał Piotrowi vbramy Rzymskiej. *SkarŻyw* 601 marg; *WujNT Apoc* 11/19. Cf *Zwroty*.

okazać się skąd (1): oto okaże sie Pan s świętego mieycá swoiego *RejPos* 27.

Zwroty: »okazać się w chwale; okaże się chwała« [*w tym: gdzie* (4)] = *apparuerit gloria Vulg* [*szyk zmienny*] (3; 5): Okazałeś sie tu w chwale w niewymowney ławności *LubPs* X5v, X3v; hoynie będą náfycon/ gdy sie okaże (nádemną) chwałá twoiá. *Leop Ps* 16/15; *BibRadz* II 143c marg; *BudBib* 2.Mach 2/8; *CzechRozm* 120; *LatHar* 168; *WysKaz* 11.

»okazać się jawnie [*gdzie*]« (2): Abowiem blákk świátłości iego/ iáko tu o nim Prorok powieda/ okazał sie iáwnie ná gorze Tabor przy świętym przemienieniu iego *RejPos* 3, 142.

»okazać się [*gdzie*] na kstałt [*czego*]« (1): Ípadł ná nie Duch s. iáko grom/ y okazał sie nád káżdym ná kftałt ięzyká ogniowego. *RejPos* 142.

»w osobie [*jakiej*] okazać się [*gdzie*]« (2): gdy był krzczon Pan nász w Iordanie przez Ianá s. tám w ofobie gołębiczey Duch s. okázáć sie iuz iáwnie nád nim raczył *RejPos* 142, 274v.

»okazać się na świat, na świecie« [*szyk zmienny*] (1:1): *RejPos* 274v; Co iáko sie zgodzi [...] z tym co piŕze/ iŕ sie Moizéfzowi [*Bóg*] ná tym świećie okazał *CzechEp* 186.

Przen (8) :

Zwrot: »[*komu*] jawnie a jaśnie się okazać« (1): Słuchay oto frogiego dekretu Páńlkiego/ iŕ iuz nigdy wymowki nie będyesz mogł mieć czáfu pomŕty swoiey/ gdyŕci sie Pan twoy iáwnie á iáwnie okazał/ á vŕtháwicznieć sie opowiada y obwoływa s tą świętą prawdą swoią *RejPos* 336.

a) *Okazać swą łaskę, opiekę* (7) : Pan niech okaże chwałę swoię/ á okaże sie z wefelem wáŕzym/ á oni poháńbieni będą. *BibRadz Is* 66/5.

okazać się komu (2): Roŕpomni miły pánie á rácz sie okázáć nam/ Czáfu vćilkw náŕzych ráczże być przy nas łam *LubPs* hh5v, aa4.

okazać się przed kim, przed czym (3): Ale teraz (nieŕtety) proŕtoś nas zábaczył/ Aniś przed woylkiem náŕzym okázáć ŕye raczył. *KochPs* 65, 121. Cf *okazać się przed kim w czym*.

okazać się przed kim w czym [= *jakim*] (1): Okáz sie w możności przed narodem Ephraim *LubPs* S3v.

Zwroty: »jaśnie się okazać [*przy kim*]« (1): iedno sie iáwnie rácz okázáć przy wiernych swoich á dáć to rozumieć iákoś iest v wielbiony [!] w wiecznym maieŕtaćie swoiem. *RejPs* 84v.

»okazać się [*gdzie*] znamienicie« (1): W domu Páńlkim hoyność dobr yáwnie á nie ŕkrycie Bo ŕye Pan Bog okazał nam thu známyenicye. *LubPs* aa4.

d. *Pojawić się na świecie lub na jakimś terenie, w jakimś środowisku* (92) : A więc tho ielŕtze nie okazał się ná ten tzas Antykryŕt y nieprzyiáciel Boży? *KrowObr* 28v; *BibRadz Rom* 8/19; *RejPos* 2; *CzechRozm* 166; *CzechEp* 409.

okazać się z czego [= *zrodzić się*] (1): iŕ gdy iáki poŕtronny Monárchá poŕiędzie kroleŕthwo iákie moŕne/ [...] á trefiło sie iŕby iáki człowiek dzyelny okazał sie z narodu onego/ tedy on poŕtronny krol [...] pilnie sie ŕtára/ iákoby ono potomŕtwo krolewlkie á on narod zágubić mógl. *RejPos* 25.

okazać się komu (1): thák iáko ich przodkom okazał fie był z mocy Pánłkiey Moizelz w Egipcie/ Dawid [...] / Iozue *RejPos* 324.

okazać się gdzie (2): fwoię wielką wiárę y męštwo pokazał/ nád okrutnym łmokiem/ ktory był w iego fię oyczyźnie Eucháicie okazał włkałách *SkarŻyw* 187; *NiemObr* 173.

Zwrot: »w personie swej się okazać« (1): łam Antychriřt w personie łwey włafney ma się okázác/ czáfu łzóltey pieczęći *WujNT* 837.

Szeregi: »przyść i okazać się« (1): Co trwác ták w biegu łwym musiało/ áż by ten ktory zátrzymawał/ ábo przekazał z pořzodku był odiyety. Po ktorego odiyęciu dopiero też przyść miał y okázác fię ten idący Antychriřt *CzechEp* 353.

»urość i okazać się« (1): Dla kthorych [*cesarzy rzymskich*] też Antychriřt vrość nie mogł/ y okázác fię. *CzechEp* 355.

»ani znaleźć się, ani okazać« (1): Gdyż fie żadny iny áni znaleźć áni okázác nie może/ ktoby miał pomoc y tey chorobie twoiey *RejPos* 327v.

α. *O Chrystusie: urodzić się lub przybyć powtórnie na świat* (76) : *BibRadz* 1.*Petr* 1/7, 1/13; Thu ielth náuká/ przecz fie pán náłz wthák pokornym łtanie okázác raczył/ będąc Krolem niebá j ziemie *RejPos* 1 *marg*, 4, 30v, 101v, 149, 150, 152v; *GrzegŚm* 11 [2 r.]; *RejPosWstaw* [21³], 110v; *CzechRozm* 185; *NiemObr* 43 [2 r.]; lecz teraz przy łkończeniu wieków raz fię okazał ku zgłádzeniu grzechu/ przez ofiárowanie łámego łiebie. *WujNT Hebr* 9/26; A gdy fię okaże on Arcypáłterz/ odniešięcie nie więdnący wieniec chwały. *WujNT* 1.*Petr* 5/4; Ná toć fię okazał Syn Boży; áby zepłował dziełá dyabelłkie. *WujNT* 1.*Ioann* 3/8, *przedm* 41, s. 9 *marg*, *Col* 3/4, 1.*Ioann* 2/28, 3/2, 5.

okazać się z kogo [= *zrodzić się*] (4): iuż wiemy/ [...] iż iuż pánná ná to wybraná á z dawná przeźrzaná byłá/ s ktorey fie to człowieczeńłtwo łwięte/ z Bołtwá zácžete/ zyáwić á okázác miało. *RejPos* 303v, 28v [2 r.], 149v.

okazać się komu (13): *RejAp* 172; *RejPos* 15, 34v, 35, 179v, 305; *RejPosWstaw* 21, 21v, [21³], 22; ták y Chriřtus raz ielł ofiárowan áby grzechy wielu zgłádził: drugi raz krom grzechu okaże fię tym ktorzy go oczekawáią/ ku zbáwieniu. *WujNT Hebr* 9/28, *Tit* 2/11. *Cf* »okazać się z chwałá«.

okazać się z czym [= *jakim*] (3): *RejPos* 4v; Znamći ia że Odkupiciel moy żywie/ á wołtáteczny czás okaże się zmocą łwá nád Prochem *GrzegŚm* 3. *Cf* »okazać się z chwałá«.

okazać się w czym [= *czym przyobleczony, odziany*] (3): Kryřtus słońce łpráwiedliwołci okaże fię w zupełney łwoiey łwiátłóci. *BibRadz* II 130c *marg*; Kto to łiedzi ná tym iálnym á wielkim máyełtacie/ niktći inłzy iedno on o ktorym nam Anyeli powiedáli przy w niebo włtápieniu iego w onym iálnym obłoku kthory go był ogárnał/ iż fie nam záłię w tákimże okázác ma. *RejAp* 172; toć fie iuż tu práwie obaczyć mogłó/ iż fie ten Krol nie miał okázác/ áni w ładrzech/ áni w pozłociftey zbroi/ iedno ná ołłęciu *RejPos* 2.

okazać się jako kto (1): Tuć iawnie Prorok powiedał/ iże fie ten Pan á ten zbáwiciel nie miał okázác iáko łwiecki á koronowany krol *RejPos* 3.

okazać się jaki (3): Przecz fie Pan pokorny okazał. *RejPos* 3v *marg*, 2; *WujNT* 725 *marg*.

okazać się jakim (1): Tác ielth przyczyná dla kthorey Kryřtus miał fię okázác ták odrzuconym *BibRadz* I 376a *marg*.

okazać się gdzie (11): iż y lyn przebrany iego miał fie wteyże łpołeczności okazać. *RejPs* 128v, 129; Azálz nie iáwnnie powiedział Micheałz o mieyfcu národzenia iego/ iż fie w Bethleem miał okazać ten wodz *RejPos* 66v; *RejPosWstaw* 22. Cf »na świat się okazać«.

Zwroty: »okazać się z chwałą [komu]« (1): Okáže fie z chwałą twoią tym wżyftkim/ którzy cie wyznawáią *SiebRozmyśl* C4v.

»okazać się w cieie« [szyk zmienny] (7): ten czas może fie rozumieć odtąd iáko fie okazał lyn Boży w cieie *BibRadz* II 120c marg; *RejPos* 149v; *CzechRozm* 40; *WujNT* 306, 725 marg, 726 [2 r.].

»w człowieczeństwie się okazać; człowieczeństwo okazać się miało« [szyk zmienny] (4;1): ktore [stworzenie] zbáwić áni wykupić nie może/ [...] iedno fámo łczyre á iedyne Bostwo/ ktore fie pothym było w człowieczeńftwie okazało. *RejPos* 150, 1v, 16, 303v; *RejZwierc* 8v.

»oczywiście się okazać« (2): áby nam żadne ine imie ná pieczy nigdy nie było/ áz do onych czáłow/ gdy fie nam oczywífie będyełz raczył okazać *RejPos* 34v, 324.

»na świat się okazać« [szyk zmienny] (1): Iáko fie miał Pan wedle Prorocwá thu ná fwiát okázáć. *RejPos* 3 marg, 81, 121v, 179v, 291, 324; *RejZwierc* 8v.

Szeregi: »okazać się a narodzić« (1): potwirdzáiac tego/ iż wedle wżech obietnic Páńfkich y Prorockich ten zbáwiciel á práwy Bog miał fie okázáć á narodzić w człowieczeńftwie łwoim *RejPos* 16.

»nastać a okazać się« (1): Y nádziewali fie/ iż ten Krol á ten Zbáwiciel miał náftáć á okázáć fie/ iáko fie był okazał Moizéłz *RejPos* 2.

»przyść a okazać się« (2): dla czego Pan náłz Pan Iezus Kriřtus/ thu ná fwiáth przyść á okázáć fie raczył *RejPos* 291, 324v.

»zjawić (a. objawić) się a okazać« [szyk 6:1] (7): thu łobie możemy przywieść ná pámiěć/ iż Pan náłz/ nie tylko temu narodowi w ktorym fie národzić raczył/ ále y nam wżytkim [...] obiáwić á okazać fie raczył. *RejPos* 35, 81, 149v, 179v, 271v, 303v, 324.

W przen (8) : *RejPos* 15, 305; *RejPosWstaw* 21, 21v [3 r.], 22; okazála fie łáfká Bogá zbáwiciela náłzego wżytkim łudziom *WujNT Tit* 2/11 [przekład tego samego tekstu *RejPosWstaw*].

Przen (3) :

Zwrot: »okazać się w chwale, chwalebny« = *apparere in gloria Vulg* (2:1): Gdy Kryřtus on żywot náłz się okáže/ thedy y wy z nim okażećie się chwálebni. *GrzegŚm* 11; *RejPosWstaw* [110²]; Gdy fie Chriřtus żywot wáłz okáže: tedy y wy z nim okażećie fie w chwale. *WujNT Col* 3/4.

β. *Ujawnić swoją działalność, nie pozostać w ukryciu* (3) :

okazać się przed kim (1): A dziećiątko ono [św. Jan] podrařtáło/ y vmacniáło fie duchem: y było ná puřtyniách/ áz do dnia ktorego fie okazało przed Izráelem. *WujNT Luc* 1/80.

Zwrot: »okazać się światu« = *zacząć działać publicznie* [szyk zmienny] (2): Ieřliže ty [= te] rzeczy dźiałáłz/ okáłz się światu [manifesta teipsum mundo] *MurzNT Ioann* 7/4; *Diar* 77.

e. *Przybyć dokądś, znaleźć się gdzieś* (41) : włzákże okazał fie był ná then czas ieden Niemczyk Szwab zwano ij Ráyřczyk/ ktory fie pyzebił [!] przez vřf Turecki *BielKron* 312v.

okazać się komu (1): rácz tho wiedzieć/ że w łwey ziemi y w okolnych zořtáwiłem przyiáćiele y nieprzyiáćiele á niełfužáłoby mi ábych fie im nieokazał/ á káždemu wedle iego záłłuzenia nie odpłáćił. *HistRzym* 15.

okazać się jak (1): Tego [chorążego] vřząd chorągiew fwęgo powiātu nošić ná woynie. *Item*, przy pogrzebie królewřkim tákże [= *tak samo*, tj. z *chorągwią*] fie winien okázáć. *SarnStat* 233.

okazać się gdzie (4): *BielKron* 247; ono [koncylium trydenckie] ták wolne było/ że káždemu [...] wolno było y pod gleytem ná nim ftánać [...]. Lecź żaden z tych miłych Miřtrzew tám fie niešmiał okázáć *WujJud* 216v; iefli Ńpráwiedliwy ledwo zbáwion będzie: niezbożny y grzeřzny/ gdzieź fie okażą (*marg*) okaże. G. (-)? *WujNT* 1.Petr 4/18.

Przen (1) :

Zwrot: »okazać się na sąd« = *przyjść sądzić* (1): BOg nářz frogi pełny pomřti/ á pan bog Ńtrářzliwy/ Dobrowolnye Ńye okazał ná řąd Ńpráwiedliwy *LubPs* V3.

α. *Stawić się przed kimś, aby zostać przez kogoś obejrzany, ocenionym itp.* (33) :

okazać się komu (4): *RejPos* 46v; rzekł: Szedřzy/ okaźcie fie káplanom. Y Ńftáło fie gdy řzli / byli oczysřcieni. *WujNT* *Luc* 17/14, s. 267. *Cf* *okazać się komu w czym*.

okazać się komu w czym [= *czym odziany*] (1): iź fie mądre [pony] pilnie Ńtáráły/ áby w tym pocźciwym ochędořtwie á vbierze á z goráiącemi lampámi okázáły fie oblubieńczowi Ńwemu *RejAp* 158.

okazać się przed kim, przed czym (11): Gdzie fie wřzythek lud Izráelfki zeydzie áby fie okazał przed Pánem Bogiem thwoim/ ná mieyřcu ktore obierze Ńobie *BibRadz Deut* 31/11; *RejPos* 33v, 332v; Bo fie wřzyřcy muřimy okázáć przed Ńtolicą Chriřtuřowá/ áby káždy odnioź włafne vczynki *WujNT* 2.Cor 5/10. *Cf* »okazać się przed majestatem«, »okazać się przed oblicznořcią«.

okazać się z czym [= *mając coś z sobą*] (3): iáko był obycźay v Zydow/ iź fie s pářą gołębi połoźnicá káźda muřiała okázáć *BielKron* 138; *RejAp* 158; Iź to bydź moźe/ że fie nie wřzyřcy z liřty Ńwými ná dániny/ zářtáwy/ lenná álbo funduřzė/ okazáli *SarnStat* 1130.

okazać się z czym [= *jakim*] (4): *OpecŻyw* 114; *LubPs* D4; Ale ia Pánie przed twą oblicznořcią/ okaźe fie z Ńpráwiedliwořcią *Leop Ps* 16/15; Tu iuź rozumieř ieflić co pomogą bogáctwa twoie/ [...] iefli fie tám nie okaźeř s kwitnącą wiářą á s řtałą náđzieiá/ w ktoreieř tu řtátecźnie trwał w řywocie řwoim *RejPos* 6v.

okazać się w czym [= *jakim*] (3): Ale ya moy miły Pánie przed twą oblicznořcią/ Okaźe fie w nyewinnořci s řwá Ńpráwiedliwořcią *LubPs* D4; A tuby fie mogł obacźyć káždy Ńprawcá řwiátá tego czo to iefř/ [...] iź tám ma wnieřć chwale y powage řwoiey/ tho iefřh/ iź fie thám [*w niebie*] okaźe w wielkiey chwale á w wielkiey powadze řwoiey *RejAp* 186v; *RejPos* 332v.

okazać się jako kto (1): *RejPos* 332v *cf* »okazać się a postanowić«.

okazać się jak [zawsze: „*tak*”] (2): iáko tu wyiedzieř pewnie ná on cźás ná řwięte záwołanie iego ták řlieřć y okázáć fie muřiř. *RejAp* 191; *RejPos* 40v.

okazać się jaki (1): O myli panye řwyati oycze yuřcy řya nyeokaza przed oblycnořcią twoyą prozni. *BierRaj* 23.

okazać się gdzie (4): *BibRadz Deut* 31/11; Szedł teź y Iozeph s pánną Máryą z Náźareth do Bethleem miařtá řwego/ áby fie teź tam byli okazáli. *BielKron* 137; *RejAp* 186v; *RejPos* 6v.

Zwroty: »okazać się przed majestatem Chriřtusowym (*a.* řwięty, *a.* Pana), przed majestat boźy« (3:1): *SeklKat* R2; Z iákiem řtráchem duřzá grzeřznego ma fie okázáć przed máieřtat

Boży. *LubPs* ddv *marg*; to było wśzytko poświęcenie/ áby sie byli w boiáźni/ w modlitwie/ á w pośluzenśtwie okazali przed świętym Máieftatem iego. *RejPos* 349, 40v.

»przed oblicznością [czyj] się okazać« = *apparere conspectui Vulg* [szyk zmienny] (4): *BierRaj* 23; Dáy mi [...] przed oblicznością twą okazať sie samnienijm dobry^m/ ij f pokorą *OpecŻyw* 114; *LubPs* D4; *Leop Ps* 16/15.

Szereg: »okazać się a postanowić« (1): Dayże ábychmy sie zówždy w niewinności swoiey przed tobą okazać á pošťanowić mogli/ iáko niewinne dzyatki twoie. *RejPos* 332v.

αα. *O przegłądzie gotowości bojowej (11)* : Káľztelan y Stároftá ielcze w powiećie ma okázowánié vznáwác. y gdy sie okażą w reyeltr wpiľowác. *SarnStat* 431.

okazać się komu w czym (1): Takieź do swoich rycerzow pošťal [Aleksander] aby sie mu każdy w fwey zbroi okazał. *BielŻyw* 149.

okazać się gdzie (6): Okazem sie z ofobná/ w Medyce ná błoniu/ Chłopi piechotą poydą/ żenka pľeć ná koniu. *BielSat* L3v [idem *BielSjem* 26], L4; *BielSjem* 26, 27; *SarnStat* 127, 129.

okazać się jak (3): *BielSat* L4; *BielSjem* 27; zá zwoleniem Séymowym odkładamy ie [okazowanie] ná święto świętego Máćieia Apoštoła bliľko przyźłé: tego dokładáiąc/ áby iuź tám tak sie każdy okazać był powinien: iáko woynę poľpolitą iest powinien ťluzyc. *SarnStat* 127.

Zwrot: »z pocztem się okazać« (3): Ci sie w ten czás naświetley s pocztem okazali. *BielSat* L4 [idem *BielSjem* 27]; *BielSjem* 19, 27.

f. *Utworzyć się, powstać (9)* : *Leop Matth* 13/26; gdy iuź podraťtála trawá/ á okazał sie owoc/ tedy sie okazał y kákol. *RejPos* 52.

okazać się gdzie (3): Człowiek ktoryby miał ná fkorze ciáľa fwego guzy/ ábo liľzáie/ ábo białe blizny/ tak izby sie ná fkorze ciáľa iego przymiot trądu okazał/ taki ma być przywiedzion przed káplaná *BibRadz Lev* 13/2; ielliby fye bolączká okazała w Dymionách/ thedy puść krew s tey nogi pod koťtką *SienLek* 125, 125.

Przen (3) : Tym ie nápomina áby czekáli áź sie okaże owoc Ewánieliiey. *BibRadz* II 9c *marg*.

okazać się między czym (1): ten niefláchetny chwať fwa wola/ á roľkoľzy/ á obľudności fwiáta tego/ nie może to być/ áby sie między tą pľzenicą fláchetną poczęści okazać nie miał. *RejZwierc* 142v.

Zwrot: »okazać się przed oblicznością [czyj]« (1): Záchowayże iedno ťtáteczną powinność swą iáko człowiek cnotliwy á krześciáńłki Pánu fwemu/ áby sie okazały owoce wdzyęczone przed oblicznością iego s tey látorolli twoiey *RejPos* 281v.

g. *Zostać przedstawionym, na rycinie (2)* :

okazać się z czym (1): Widaś gdy Święte maluyá Iź každému przypifuyá Abý sie ťtym okazali Iako tu na Swiećie ťtali Wjdzis yz Piotr s Kluczem ťtoy *RejKup* t7.

okazać się na czym (1): Okazały fye ná nim [na *proporcu*] rozliczné narody/ Króle/ woyleká/ hetmáni/ rzeki/ miáľtá/ grody. *KochProp* 7.

h. *Zostać wskazanym, aby było wiadome, że o tę właśnie rzecz chodzi [komu] (1)* : Iáko ná ten czás thy święte ludzi potkála [pociecha]/ iz sie im wnet okazała drogá/ tám gdzie sie pyťali. *RejPos* [36]v.

2. *Zdarzyć się, stać się, nastąpić; być uczynionym, zesłanym; apparere, manifestari, revelari, videri Vulg; exstare Mqcz (51)* : *LibLeg* 11/86; Czo naľtało nowo było Niepodobno sie jm zdało Aź sie

to nieokazało *RejKup* Pv; aby [...] temsię ich więcy kniemu nawroćiło gdy by się to [tj. *kara boża nad F. Spierq*]/ wtak zacnem mieście/ i przed tak wielkiem i takim zgromadzeniem ludzi vczonych iakię w Padwi ieft/ okazało *MurzHist* Ev, Fv; Do tych czałow nigdy fie/ nic nie okazało/ Coby ku ich zacności/ gdy przekazić miało. *RejZwierz* 54v; *Mqcz* 418c; Bo szkorpion nie kafa aż pirwey przeliże/ á teź iad iego álbo boi nie wnet fie okaże *RejAp* 78, 63; *RejPos* 252, 328v; Ná the rękę Bożą pátrzáli záváłze y patrzá wierni/ w ktorey wšytko to było co się okazało *GrzegŚm* 45; *WujNT Luc* 19/11, 1.*Petr* 1/5.

okazać się z czego [= *wyniknąć*] (2): acz kolwiek fie ftych wálznych Burzek okaże iáki ftrách y szkodá duchownym Rrymkiego [!] koścoła *BielKron* 203; *SienLek* 103v.

okazać się komu (4): Te^{go} fie fnađ obáváli/ áby Michał Glińki zamkow nie vbieżał/ [...] zwłafzczá zá tą fortuną podniefiony kthora fie mu v Klecká okazała. *BielKron* 403v, 203; *RejPosWstaw* [21³]v. Cf *okazać się komu przez kogo*.

okazać się komu przez kogo (1): ktore [*miłosierdzie*] fie nam tylko przez fámeo Pána Kriřtuřá iáwnie á iáfnie okazało *LubPs* N2v.

okazać się nad kim, nad czym (11): thákowe frogości nád kościołem Bozym gwałtowniey fie okázác miały zá tych dzifiefyfzych lat/ niżli fie okázowały zá pirwfzego wieku. *LubPs* A4, X6v, Zv *margin*; *OrzRozm* G2; *RejAp* 55; A coź fie tedy ielzcze gorłzego nád to złe nád námi okázác miało *RejPos* 138, 6, 30v, 304v, 351. Cf *okazać się w czym nad kim*.

okazać się w kim, w czym (2): Ktora chwała day Pánie Boże áby fie tu w nas wdzyęcznie okazała y rozłzyrzála bez wšelákiego pokryctwá *LubPs* gg; *SienLek* 89v.

okazać się w czym [= *przez co*] *nad kim* (1): Wierzę temu/ iż fie wtym plagá y pomřtá Boża nád wami iáwna ok[a]záła *KrowObr* 201v.

okazać się jak (2): A gdy był wygnan dyabeł/ przemowił niemy/ y dźiwowały fię rzelze/ mowiąc: Nigdy fię ták nie okazało w Izráelu. *WujNT Matth* 9/33. Cf »inaczej się okazało«.

okazać się gdzie (13): *MurzHist* Ev, T2v; *BielKron* 403v; Gdy fye ze wrzodu zapalenie w żywoćie okaże/ [...] náwierć kofáccowego korzenia w řtárym piwie powarz przyłóżywřzy mářlá máiowego/ á to wypiy. *SienLek* 103v; *RejAp* CCv; *RejPos* 6; Owa rozmáitych przeřtráchow tám fie ná tym morzu rádo niemáło okaże. *RejZwierz* 103v/186v; *WujJud* 149v; *WujNT Matth* 9/33. Cf »na řwiecie się okazać«.

Ze zdaniem podmiotowym [*w tym z zapowiednikiem: to* (3); *aby, żeby (po przeczeniu)* (3), *że* (1)]: (4): yakořch řzye tho okazacz nyemoze. Abi S ofobi náłchey aza wolyam náłcham czo řzye thakowego dzyacz myalo czem bi tha prziyalřn a przimyerze [...] narvfchono bicz myalo *LibLeg* 11/173; Co fie y w náłznych oczoch/ iáwnie okazało. Ze drugich y s korzeniá/ znáku nie zořtáło. *RejZwierz* 59; *SienLek* 89v; *CzechEp* 78.

W charakterystycznych połączeniach: okazał(-o, -a, -y) się błogosławieństwo, ból, chwała, fortuna, krolestwo boże, łaska, miłosierdzie (5), *nadzieja, ofiara, plaga, pomsta* (3), *poruszenie myśli ludzkiej, powietrze, powinność, przygoda, srogości, (prze)strach (podobieństwo strachu)* (3), *szkoda, (za)trzęsienie ziemi* (2), *wielkość grzechow, zaburzenie, zachowanie, zapalenie, zbawienie*.

Frazy: »inaczej się okazało« (1): pamiętaiąc też ná wielką sławę y ftátteczność Zygmunta pierwszego [...] / ktorego poważność nas k temu przymuszála [...] żeśmy go sobie zá oycá mieli / iáko sie dziś inaczej okazało *BielKron* [332²]v.

»jako się okazało« (5): *LubPs Zv*; niechayże tedy żadny wierny niefzuka / od takowych Bilkupow / áni potwierdzenia ná vrząd Apóstolki / áni tzecka od nich Concilium żadnego / w ktorymby mieli poftánović co pobożnego: Iáko się to nieras okazało *KrowObr* 132v; *BielKron* [332²]v; *RejPos* 30v; *RejZwierc* 186v.

»potrzeba się okaże« (1): W tym / iesli iye potrzebá okaże / inszym porządkiem tho dáć / á nie té z sobą fyrupy / iáko my vkázuiem miélfzác / będzie tho wolno *Oczko* 35v.

»przykład [czego] okazał się« (1): by ieden tyfiąc koni wtárgnął do Korony / mogłby iá krzyżowác / nie vyrzałby przeciw sobie mieczá dobytego / czego sie niedawno przykład okazał ku vblizeniu sławy narodu Polkiego *LeszczRzecz* A4v.

»okazały się (a. miały się okazać) znaki, možnosti [= *cuda*]« [szyk zmienny] (2): *LubPs Pv*; Tuć też powiedział wśytki znáki ktore sie miały okázác przy zyáwieniu iego / iż fłepi widzieć / niemi mowić [...] będą. *RejPos* 3.

Zwroty: »jawnie, jawnie a jasnie się okazać« (2:2): Iáko sie dziś ty wśytki ták frogie á ftráfzliwe pomśty nád złymi á krnábrnymi żydy iáwnie okazały *LubPs Zv marg*; przywodzi then Pfálm ku dzyękowánium zá to hoyne miłofierdzye Páńskie / ktore sie nád námi iáwnie á iásnie okazało. *LubPs* X6v, N2v; *RejZwierc* 59.

»przed oczyma naszymi, w naszych oczoch okazać się« = *za naszego życia* (1:1): *RejZwierc* 59; AZażby to nie lepřza bylá chwała [...] / áby ty niepotrzebne kropidlá / kádzidlá / dzwonki / obrałki dármo ftoiące / ktore fnađ chowamy ná wfpmożenie nieprzyiacielowi fwemu / ták iáko sie to iuz wielekroć przed oczymá náfzymi w inšych páństwiech y v nas poczęści okazało / iżby to było obroczone ná odkupienie tey niewinney krwi *RejZwierc* 186v.

»na świecie się okazać« = *videri in saeculo Vulg* [szyk zmienny] (3): Gdy się tedy ná świecie okaże trzęlenie ziemie / y zámiélfzanie miedzy ludźmi. Thedy zrozumieź żeć o tym Nawyzłzy opowiedział *BibRadz* 4.*Esdr* 9/3; *RejPos* 35v; *BudBib* 4.*Esdr* 9/3.

Szeregi: »przypaść a okazać się« (1): Ták żeśmy byli márnie zginęli / y żadna nam nádzyeíá przypaść á okázác sie nie mogła s ftrony náfzey. *RejPosWstaw* [21³]v.

»zjawić się a okazać« (1): obaczywłzy onę dziwná á nowá rzecz / náležli to miedzy sobá / iż sie mufiáło co dziwnego s przeźrzenia Bołkiego zyáwić á okázác ná fwiecie. *RejPos* 35v.

»zstać się a okazać« (1): tho co sie kolwiek nád nią [*Panną Maryją*] sftáło á okazało / thedy wyznawa iż tego nikt inšy nie fpráwił / iedno ten który wśythko może *RejPos* 304v.

W przen (1) : Boleści przełży / á ná ofáttek okazał się fkarb nieśmiertelności. *BudBib* 4.*Esdr* 8/53[54].

a. *Nadarzyć się, trafić się [komu]* (1) : Ktory [*Judasz*] fzedłzy zmowil się z Kfiáżety kápláńfkimi / y z przełożonymi / iákoby go im wydác miał. (*marg*) Tá przyczyná okázála się im ku poimánium Kryftufá / bo oni ználezli byli inákřzú rádę (-). *BibRadz* *Luc* 22/4.

3. *Stać się wiadomym, dać się stwierdzić, zostać poznanym w wyniku wniosku, oceny; niekiedy w funkcji zbliżonej do orzecznika być; apparere Vulg, PolAnt, Modrz; elucere, ostendere se Mącz, Modrz; videri Modrz, Vulg; manifestari Vulg, JanStat; esse PolAnt; enitescere, indicari, se praeberere a. probare Mącz; cerni, constare, declarare, efferi, eminere, lucere Modrz; exhiberi Vulg; probari JanStat (446) :*

a. *Z podmiotem w zasadzie nieosobowym lub bezpodmiotowo: wyjść na jaw, dostać się do wiadomości, pozwolić się domyślić, że...; zostać wykazany, udowodniony [niektóre użycia może pass lub impers od „okazać”] (356) :*

αα. *W zdaniach z podmiotem (88) : Hannuř Margrabya yeřth gi dzyerzał wwyżyenyv wkořczierzinye nyedziel kilkanařcie okrom ye^{go} vynnořczy, kthora řzyą pothym okazała gdi yeřth wolno puřchczon *LibMal 1553/176v; LubPs B6; KrowObr 27v; Muřř thám [na sądzie bożym] reřpondowác/ á oná niecnotá Teraz řie tám okaże/ coř nędznikom brořł *RejWiz 122v; gdy będzie wiara miedzy námi řtáá/ řnádnie řie zdraycá okaże. *BielKron 249, 50, 341v; Mącz 183a; RejAp 30, 126; Bo wřelki ktory źle czyni/ mowi Pan/ nienawidźi řwiatłości/ áby řie nie okazały fáłzywe y złe vczynki iego. *WujJud 158v; PapřPan Dd2; Co kiedy będzie/ tedy się okaże řprawiedliwa przyczyná/ dla czego ták Pánowie Rádá/ iáko y Sláchecki řtan/ przydan ieřt do władności Krolewřkiej. *ModřBaz 24v; gdyby řię rzecz tá miáá řprawiedliwie řądźić: okazałiby řię/ mam zá to/ wiele Káinow co Abele morduiá *CzechEp 46, 253; gdyź wřzytkie narody przydą/ y przed tobą řię klániác będą/ že řię okazały řady twoie. *WujNT Apoc 15/4; SarnStat 954. [Cf teź 2. RejAp 78.]********

*okazać się z kogo [= dzięki komu] (1): Co řie wynarzáło y przychodźiło wřřtyko do vřřu Herodowych/ [...] že Alexánder námawyał áby Herodá w łowyech zábili [...]. Okazało řie teź tho było s Triphoná bárwierzá Herodowego *GliczKřiqź G2.**

*okazać się z czego (4): Ieřli się tełz komu widźi/ že nauka i prácá tego ktory piřze/ Z ięzyka się polřkiego okazać niemoże: To niéch tak będzie *MurřHist A3; Czemże dowodźiř o tey zwirzchnořci papyeřkyey? (-) Przodkiem piřmy řámych papyeřow/ [...] Potym vżywánim/ ktore řye z řiřtoryy/ y przyznawánya Conciliy/ biřkupow/ y pátryárchow/ nye tylko powolnych/ ále y przeciwnych papyeřom/ okaże. *KromRozm III N5; GroicPorz p4; RejPos 297; [InwMieřzcz 1575 nr 200].***

*okazać się komu (9): *LibLeg 11/152v; LubPs aa2v; widzi iź nie řmieřno/ Bo przed onymi řady bárzo go iuź tełzno. Rzecze mu potym Anyoł/ ieřcže pocźkay máło/ Abyć řie więcey řádow Pánřkich okazało. *RejWiz 131v, 136; BielKron 443v; obácź ieřliže thu tobye mále pociechy á mále otuchy s tey piřwřzey náuki á řprawy tego cźłowieká řwiętego okázác řie mogá *RejPos 297; Oczko 3; A bez wáptienia wielka ieřt táiemnicá poboźności/ ktora [...] okazała řię ániołom *WujNT 1.Tim 3/16. Cf »wszystkiemu řwiatu okazać się«.*****

*okazać się czym [= w jaki sposób] (2): *GroicPorz hh2; Bo przetochmy ná řwiát tu od Bogá wyřłáni/ Bychmy od inych źwirzát byli rozeřnáni. A to iedno rozumem muři řie okázác *RejWiz 17v.***

*okazać się czym [= być czymś] (3): onego wuodá Blothna za domi Mokronořkyego wrzuczila. Czo řzie okazało prawdą. Abowym dzieczyą tho wthemze bloczye vtopyone wřobothą przeřchła nalyezyono *LibMal 1548/138v; BibRadz II 93a marg; RejAp 136.**

okazać się nad kim (2): *RejPos* 293v; iáko możesz w Dzieiách Apoštołkich czytać: iż nie tylo wnętrnie/ ále y zwierchnie okazały sye dary Bożé nád wierzącymi: którzy Chrzeft przyymowali. *BiałKat* 316.

okazać się przed kim (2): A dopirko gdy mi thák pościć będziez/ używając pobożnie chlebá fwego/ tu dopirko iáko łońce okaże sie przedemną fprawiedliwość twoiá *RejPos* 71. Cf »przed wszystkim światem okazać się«.

okazać się na czym (2): Iáwnemu Liřtowi bywa wiárá daná/ ále ták iefli sye ná nim fáłz iáki nie okaże. *GroicPorz* y3; *Mqcz* 394b.

okazać się w kim (4): *Leop Ioann* 9/3; Żaden iefzcze nieieft widzian ná świećie/ w ktoremby się iednáko wfzytkie cnoty świećily/ y owłzem/ w ktoremby się iedná ktorakolwiek práwie dořkonała okazała *ModrzBaz* 57v; Ani ten zgrzeřzył/ áni rodzicy iego: ále (*marg*) przeto się ślepym národził. (-) żeby się fprawy Boże w nim okazały. *WujNT Ioann* 9/3, s. 345.

okazać się w czym [= *przez co*] (2): *RejPos* 251; Bo pewnie w cenárze áni w gonionym nic sie tám nie okaże. *RejZwierc* 86v.

okazać się w czym [= *jakim*] (2): známienite wyřlawienie iefł w Pfálmie tym kroleřtwá Pána Kryřtuřowego/ kthore sie okazać miało/ nye w żadney fřogóći/ iedno w wielkney łáfće. *LubPs* Y6; *RejPos* 253.

okazać się jako co (3): dom yego yáko řad lecye rozmáithemi kwytákami/ drzewy/ trawá/ y żyelem rozlicznem nářłodzony okaże sie *GliczKsiqř* N; *RejPos* 71, 314v.

okazać się jak (1): áby táiemnice řercá nářzego/ y przed omylnym řwiátem y przed Máyeřtatem twoim ták sie wiernie okazały/ iákobyř znał nas iáko wierne owiećzki řwoie *RejPos* 31.

okazać się jaki (2): Abowiem *Contumacia* pozwánego niemoże sye innym obyczáiem řłufzna okazać iedno s tákiego wyznánia zápifánego w Kłyęgách. *GroicPorz* p4; że ci przed kilkiemnaście řet lat ie [wody] záłécáią/ z dawnégo przed řobá od ludzi dořwiadczenia: ták/ że ónym w tám tych mieyřcách nie nowe/ á nam bárzo řtäre okazać sye mogá *Oczko* 3.

okazać się jakim (3): *LubPs* A4v; A łáłká Pána nářłego wieldze sie obřitá okazała [*superabundavit autem gratia*] *Leop* 1.*Tim* 1/14; *RejZwierc* 51v.

okazać się gdzie [= *w tekście*] (2): dawáyac znác/ iżeby prozna była praca yego/ gđzye by sye co roznego od kazánia drugich ápořtołow [...] w yego kazánia okazało. *KromRozm* II t3; Ale choćby sie teř niezgody iákie w Dekretach okazały: przedřię Duch řwięty chwálebny iefł [!]/ ktory tę gromádeř/ ktorey Dekretá zwierzzone řá/ we zgodźie nienáruřzoney trzyma *WujJud* 12.

cum inf „być” *jaki* (2): Powiedz káždy z nas tákowá mowę ktoraby przechodziła inne: á czyiá rzecz okaże sie być mędrřsa niřli drugiego/ da mu Krol Dáryuř dary wielkie *Leop* 3.*Esdr* 3/5; *SarnStat* 1203.

Z przydawką orzekającą [= *że coś jest jakie, które jest jakie*] (3): *BibRadz* I 3b *marg*; gdy iuř położył Heliař ofiarę řwoięř/ kazał iá vlač obřicie wodá/ áby sie owłzem więřřza moc Páńřka okazała. *RejPos* 10v; Wźiać po řnopie z káždyey kopy z káždyego kątá w polu [...] y záraz zmłóćić: tám z káždyego mieyřcá żyto plenne y nieplenne okaże sie *GostGosp* 52.

Ze zdaniem przydawkowym orzekającym [w tym: że, iż (3), jeśli 'czy' (1), zaimek względny (1)] (5): *KromRozm III H6*; [szczęście] nie potym okaże jeśli lemną rozno. *BielKom C4*; *GrzepGeom Ev*; *StryjKron 66*; Lecz kto czyni prawdę/ przychodzi do światłości/ aby się okazały sprawy jego/ iż w Bogu są uczynione. *WujNT Ioann 3/21*; [za te skóry okazała się [zmarła właścicielka ich] z listu, który do ni pisano, że winna 58 zł 27 gr *InwMieszcz 1575 nr 200.*]

W przeciwstawieniu: »zataić się ... okazać się« (1): co się teraz szczęśliwym twoim powodzeniem zakryło/ y co się zataiło/ to się potym okaże/ skoro się wczem nogą powinie. *ModrzBaz 40v*.

Frazy: »okaże się (a. miała się okazać) niewinność« [szyk zmienny] (2): nadzieję pokładał w niewinności swojej/ iż do tego przyść miało/ że za Boską pomocą/ jego niewinność miała się okazać [innocens declaretur]. *ModrzBaz 85v*; *GórnRozm Iv*.

»rzecz się okazała« (1): antequam plane constitit condemnatur, Pirwey skazan niżli nie doftatecznie rzecz okazała. *Mqcz 418b*.

»okaże się to samo, sama rzecz« = *res (ipsa) indicabit Mqcz* [szyk zmienny] (1:1): Ci którzy ich namniey mają/ Swoie cnoty obmawiają: Anoć mowa nie pomoże/ Samąciem nie rzecz okaże. *BierEz M2*; *Mqcz 85c*.

»skutki okazać się muszą« (1): ia fortuny nie patrzą kiedy przychodzi/ ale kiedy odchodzić ma/ bo nie tam dopiero iey wszystkie skutki okazać muszą. *RejZwierc 13*.

»[skąd] okazała się wiadomość [czego]« (1): Ci braliby kwity od starych kárbych/ [...] zkadby się okazała pewna wiadomość pieniędzy wziętych do kárbu y wydanych [unde constaret de pecunia tum accepta, tum expensa, tum reliqua]. *ModrzBaz 123v*.

Zwroty: »dowodnie się okazać« (1): A tu iusz Czytelniku miły po długiej nici kłębka będziem dochodzić/ y iusz nie tu iafnie a dowodnie Publius Libo/ o którym tu nalsze wszystko przedsięwzięcie iest/ okaże/ który do Litwy y do Zmodzi narod Włofki zaniósł *StryjKron 66*.

»na jaśniać się okazać« = *in palam venire PolAnt*; *foras eminere Modrz (4)*: *LubPs Y marg*; *RejZwierc 53v*; nic nie iest tak tajemnego coby się obiawić nie miało/ ani iest to coby skryto było/ gdyż potrzebą aby się na jaśniać okazało. *BibRadz Mar 4/22*; *ModrzBaz 40*.

»jaśnie, jawnie okazać się« [szyk zmienny] (3:3): yłch gdzie bi naszymy pogranicznym spólnem okazacz łzy wynnozcz Borzobothich mogła yafnyey ye⁸⁰ Kro mcz raczil bi ye kthemv przyczyfnacz abi w. m. dofycz uczynily. *LibLeg 11/152v*; rącz ye potrwożyć/ Ná przykład oczom ludzkyem rącz ye tu położyć. Aby spólny grzech wł ich okazał nie yawnie/ Iż oni dla pychy swey wpadli w pomstę spólny *LubPs O4v, aa2v*; sławny Krolu/ puść imo nie/ a nie bądź porużon w vmyśle swoim ku żadnemu z nas s powieści opifania ludzi złościwych/ [...] których złości niewyliczone/ rychło wczem nie iawnie okaza *BielKron 443v*; *StryjKron 66*; *ArtKanc K18v*.

»przed (wszystkim) światem, wszystkiemu światu się okazać« (2:1): Ale podobnie/ aby nie thwoich wł niewytdliwych nietzyfność/ przed wszystkim światem pierwey okazała a niłliby miał być nietzyfny/ albo nieprawy Pan Bog *KrowObr 221v, 184v*; *RejPos 31*.

»znacznie się okazać« [szyk zmienny] (5): *KromRozm III H6*; *BibRadz Eccli 39/21*; Nie godzi się mowić/ przecz to tak iest? abo dla czego to? bo to wszystko znacznie się okaże czafu swego [praeceptum

in tempore suo erit] *BudBib Eccli* 39/21; *MycPrz* I A4v; Który [błąd] áczby fie mógł znáczniey okázác/ ále krotkości folgując tego zániedbawam. *CzechRozm* 267v.

Szereg: »znaleźć się a okazać« (1): Iż gdy fie co nie znaydzye á nie okaże coby było z wolą Páńfką/ [...] coby on Prorok opowiedał tobie/ [...] pewnie wiedz iż iest fáłszne/ omylne/ á nieprawdziwe proroctwo iego. *RejPos* 188v.

W przén (3) : kto tám nie idzye á w pośrzodku ftánie/ Iuż ínádnie w łobie znaydzye kázde rozeznánie. Iż mu fie ku dobremu wnet okaże drogá *RejWiz* 136; gdyż Ewányeliftá święty piŕze/ iż Pan [...] okázác teź záfie raczył pochlebftwo fwiátá thego/ iáki fie teź iad á źzkodliwa zarázá w nim zámknąc á okázác może *RejPos* 251; Zbił fię iuż z łálki Bożey zły [...] wŕzego Papięstwá fundament: [...] okázály fię złe/ źmrodliwe/ y źzkodliwe rummy/ y inŕze plugáwe chwafty y záuwały *CzechEp* 269.

ββ. *W zdaniach bezpodmiotowych lub z formalnym podmiotem „to”, „co”* (108) : *RejKup* aa2; Bá to owa bład okrutny/ co ty powyádaŕz. (–) Wnet fye to okaże. *KromRozm* I M; *KromRozm* II pv; *BielKron* 402v; Ten Lan tákowy/ połowicá iest mnieyŕzy niź Fráncuŕki; á tho fye ták okaże. Niech będnie Plác máiąc dwánaście Pólek ná wŕztyki ŕtrony: wŕztykch Pólek w tym plácu naydnie fye fto czterdźieści y cztęry/ [tu dalsze obliczenie] *GrzepGeom* M3, Ev; *RejPos* 56v; wpráwdzie chćieli niektórzzy/ iżby [to był] kliy źiemny/ álbo náphtha/ gdyż do zapalenia iest ták bárzo pochopna/ że żadna ná ŕwiećie rzecz bárźiey/ co fie więc okázác może/ gdy iá zápaliwŕzy/ y w wodę wrzućiwŕzy ná dnie póty gore/ póki iey fzczałek namnieyŕzy sftawa *Oczko* 6v; *NiemObr* 78.

okazało się z kogo [= z autora] (1), z czego [w tym: z tekstu (12)] (19): *LibLeg* 11/185v; *KromRozm* I Dv; *MurzNT* 238v marg; *MurzOrt* Bv; *KromRozm* II v2v; *KromRozm* III H7v, M8, Q; *GliczKsiqz* M8v; *GroicPorz* q2v; wŕzak zem ia záuwdy o iego ofobie dobrze dzyerzał/ co fie to może okázác fpińánia mego *BielKron* 195v; *RejPos* 70, 151; *RejPosRozpr* b3v; *StryjKron* 46; *NiemObr* 177. Cf »z dowodu się okazało«, »z przykłądu się okazało«.

okazało się komu (1): Wŕszakże nie dziw że cznotliwi byli/ Bo fie z dobré matky narodzili: [...] Ale o tym może mowicz mało/ Wŕszak fie to nam iawnie okazało *KlerPow* 3.

okazało się przez kogo [może składnia dopełnienia sprawcy] (1): ták iż yuż v mnye táinŕŕa [!] yeft [wiara luterska] niźli byłá/ gdy ták yeft [...] piŕmu S. przeciwna/ y nyepoboźna/ co fye wŕŕyftko przez cyę ná oko dowodnye okazało. *KromRozm* II a3v.

okazało się czym (8): *KromRozm* III L3v; *UstPraw* K2; GDźieby kto zá źzláchćicá fie miał/ nie będąc im/ á był zábít/ tákowégo głowá gdy fie to *scrutinium* [!] okaże/ pláconá bydnie ma *SarnStat* 239. Cf »dowody się okazało«, »przykłądy się okazać«, »jasnymi znaki okazać się«.

okazało się na kim (1): Poetowie pińáli/ iż Liberius/ tho ieft/ Bachus napirwey wino wynálazł/ tu fie iawnie okazało ná Noim [= Noem]/ iż fie omylili *BielKron* 6.

okazało się w kim, w czym [= przez kogo, przez co] (3): *MurzNT* 163v marg; *KromRozm* II f4; Y nádzyewáli fie/ iż im miał rozdnć miáftá/ zamki/ y ine możności fwiátá tego: co fie to okazało y w oney mátcie Ianá á Iákubá s. ktora fie iuż ftrárála o pirwŕze mieyŕce fynom fwoim w rádzye v niego. *RejPos* 66v.

okazało się skąd (1): Paulus Iowius/ Sebestianus Monſterus/ y inni/ [...] z drugich kráin blisko przyległych piſáli ie wynidź/ Itądże fie iáwnie okaże/ iż thák ten lud wielce zebrány/ niemogł być iednego narodu álbo ięzyká *BielKron* 337.

okazało się gdzie [= *w tekście*] (4): *KromRozm II* av; Ze Míza Kościoła Powŕzechnego [...] nie tylko przeciwna temu Sákrámentowi nie ieſt/ ále rofkazána y od Chriſtuſá wſtáwioná/ to fie iuż wyſzŕey okazało w Artikule oſmnaſtym *WujJud* 179v; dáli ſię wtem vznác/ iż názbýt ſtan ſwoy miłuią/ á nieták dálece o Rzeczpóſpolitą dbáią/ iáko pilnie wolności ſwoich bronią/ co ſię okazało w nieſuſſznem á nieſpráwiedliwym ártýkule o męzoboyſtwie. *ModrzBaz* 24v; *Oczko* 2.

okazało się o czym, ze zdaniem przydawkowym wyjaśniającym (1): O Pokuście záſię że ieſt Sákrámentem/ Inádnie fie ták okázác może: Ze iáko Krzeſt Sákráment ieſt/ [...] ták też Pokutá Sákrámentem być muſi *WujJud* 160.

cum inf „być” [czym] (1): Co áby ſię okazało być prawdą/ iż Bog człowieká nam ludziom vpádłym y ſtráconym/ dáł zá wybáwiciela [...] oto rzecz tę/ práwie iáko z początku/ záczniemy. *CzechEp* 292.

Ze zdaniem podmiotowym [w tym z zapowiednikami: to (19), co (1); że, iż(e) (36), zaimek pytajny (14), iżby (2), jeśli ‘czy’ (2), aby [po przeczeniu] (1), zaimek względny (1)] (56): Czo ye⁸⁰ Crolyewſka M. baczacz yſzh Borzoboathi yaſznyey yeſcze nyſz przed Com^miſſarzmi nyewynnocſz ſſwoye wiwyodl any ſzye okazacz mogło. abi panv Woyevodzye wynyen bicz czo myal *LibLeg* 11/138, 11/138, 139v, 182v, 185v; *RejPs* 64, 98v, 137v; As ſię potim okazało Is wtych ſprawach zartu malo. *RejKup* b3, Cc, dd5; *KromRozm I* E4; co wadzi ku každy figurze zoſobna/ ſłów kilka naprzykłađ przywieſć. ſktorych by ſię mogło okazać iaki dźwięk každy litery ieſt/ i iakoby miała być wymáwiána. *MurzOrt* Bv; *ZapWar* 1551 nr 2684; Abowim kuſi was pan bog wáſz/ iżeby ſye okazało/ yeſli go miłuyećye ze wſſyſtkyego fercá wáſſego *KromRozm II* f4v, av, f3v, t3; *KromRozm III* H5v, L5, N4v; *GliczKſiąż* A2v; *GroicPorz* q2v; *KrowObr* 81, 161v; Brácia miła/ terazeſmy ſynmi Bożemi/ á ieſſcže fie nie okazało czym będziemy. *Leop* 1.*Ioann* 3/2; Kto co czynił potáiemnie/ Okaże fie ná nim [*na ſądzie*] iáwnie. *BielKron* 135v; á co fie czyni Krzeſćcianinem Rzymſkiego kościoła/ tu fie wnet okaże/ iáko fie on Bogá boij á ludzi wtyda *BielKron* 222; poſáli do krolá powiádaiąc mu wierną á nie omylną poddánoſć ſwoię/ á proſząc czáſu y mieyćá ku ſpráwie ná ktorey fie okaże/ iż ten co ná nas mieni przeciw Máieſtatowi krolewſkiemu wczym wyſtępić/ bez pochyby ſam w tym zoſtanie. *BielKron* 402, 6, 117v, 255, 337, 455; iż z rozmaitych Kſyąg zbiérał/ okazało ſye w tym/ iże bárzo nieporzádné było opifánié Lékarſtw. *SienLek* a4, 147; *GrzepGeom* G3; *Grzegſm* 11; *KuczbKat* 60, 100, 180; *WujJud* 179v; *RejPosWstaw* [110³]; *ModrzBaz* 87; *Oczko* 2, 12v; *CzechEp* 101, 240; By był X.K. chciał ćierpliwie do końca ſłuchác/ á ſwiádkow więcey przypuſćić/ ktorzyby byli roſtropnie rozſádzili/ okazałoby ſię to było/ iż X. K. nieſpráwiedliwey rzeczy nieprzyſtoynie bronil *NiemObr* 26, 40, 55, 177; A tym czáſem [*na okrętach, których przynależności nie znano*] proporzec Duńſki podnieſiono/ Támże ſye okazało/ w czym dawno wátpiono. *KochPam* 86; *WujNT* 1.*Ioann* 3/2; *JanNKar* D4; *SarnStat* 415.

Ze zdaniem luźno nawiązanym pełniącym funkcję podmiotowe (1): rzekłzy [*ſw. Jan*] trzye ſą ktorzy ſwiádectwo wydáią/ przydáie klauzurę/ á ci trzye/ práwi/ iedno ſą. Złáczże wirzch s ſpodkiem/ tedy fie ſamo okaże/ trzye iedno ſą *SarnUzn* [G2]v.

Frazy: »za dziw się okaże [cum A cum inf]« = *będzie dziwne, że...* (1): Ták vważy śwę łługę Pan/ Iż w iey żywot nówiedzi łam. [...] Iż fie to zá dziw okaże/ Pánnę być w tákiey powadze. *BielKron* 134.

»inaczej się okazało« (2): Tegoćby dowieść potrzebá/ á nie ták zgołá powiádác. Bo fie inaczej wyźłzey okazało. *WujJud* 228, 108v.

»jako się okazało (a. może się okazać)« (9): nienauczác nás [*Chrystus*] nic przeciwnégo ani nowé⁸⁰ co bysię wnauce przedtęm danei abo nienaidowało abo zniá niezgádzáło/ iako się to potęm okaże *MurzNT* 18v, 8v, 238v *marg*; *KromRozm III* H7v, Iv; *BibRadz I* 466b *marg*; *RejPos* 70; Dármo fie wy ś. Hieronymem łzczyććie/ ktory iáwnie ielt przeciwko wam/ iáko fie przed tym okazało. *WujJud* 154; *ZapKościel* 1582/27.

Zwroty: »dowodnie się okazało (a. może, a. mogło się okazać)« (6): *KromRozm I* E4; CO mamy dźyerzeń o Lutrowey náuce/ [...] mam zá to iż fye dofyć dowodnye w pirwśłey rozmowye Mnichá z Dworzáninem okazało. *KromRozm II* av, a3v, ł4, t3; *KromRozm III* L3v.

»z dowodu (dowodow), dowody (1) się okazało (a. okazać się może, a. mogło)« [*szyk zmienny*] (3:2): *LibLeg* 11/182v; A to tfirdzac/ boftwo Synowi Bożemu odeymyelf: co by fye przyrodzonemi dowody okázác mogło/ by tego potrzebá byłá. *KromRozm II* r3; *BiałKat* 178v; co nie tylko/ z tych dowodow/ ktorem iuz przypominał/ okázác fię może: ále Hiłtorya oná o Atánázyusie tego poświádczá *NiemObr* 147, 55.

»jawnie, jáśnie się okazało (a. okaże, a. okazać się może)« [*szyk zmienny*] (8:7): *KlerPow* 3; *RejPs* 137v; *KromRozm II* y2v; A iżeby fie to iáśnie okazało/ iż ták iefth. Naprzod poydziemy do Oleiow wálznych/ á potym do tych rzetzy infzych. *KrowObr* 81, 161v; Bydlętá [...] nie zgrzelzyly/ á przed fię mułzá czuć frogości łádu Bożego dla człowieká/ iáko w potopie zá Noego to fię iáwnie okazało. *BibRadz I* 466b *marg*; *BielKron* 6, 135v, 337, 455; *RejPos* 70; *RejPosWiecz*² 91v; *BiałKat* 108v; Lecź kárác winá tego [...] niegodźi fię: chybá by fię to potym iáśnie okazało [*planum erit factum*]/ że fáłfzywie á przeciwko fumnieniu łwemu przyśiágl. *ModrzBaz* 87; *Phil* P4.

»na oko się okazało« (2): *KromRozm II* a3v; A przetho áby fye tho ná oko okazało/ łam pan Chryłtus to Powłzechné obcowanie miedzy námi záłécił *BiałKat* 143v.

»przykłady (1), z przykłádu okazać się może (a. mogło)« [*szyk zmienny*] (2:1): Yákoź fye to częłtokroć [...] przydawáło y przydawa/ ták iż teź nyektore z vpádu onego nigdy potym nyepowłáli. Co by fye mogło nye tylko łtárymi/ ále y śwyeżemi przykłády okázác. *KromRozm III* D8v; *RejPos* 338; Okázác fię to może/ z przykłádu niektorych zacnych ofob/ ktorzy choćia z rodzicow Chriłtyáńłkich zrodzeni/ przedsię nie w dziećinłtwie/ ále áź dorozłzy/ ochrczeni bywáli *NiemObr* 146.

»jasnymi znaki [o kim] okazać się« (1): Aby teź to o kim yáłnymi znáki fye okazało/ iż ma duchá S. przedfyę byłmy fye ná yego wykłádzýe á powyelfci przelpyecznye łádzic nye myeli. *KromRozm II* ł3v.

α. *Zostać omówionym, przedstawionym słownie, podanym do wiadomości, wskazanym, wymienionym* (22) :

αα. *W zdaniach z podmiotem* (7) : *SienLek* V v; (*marg*) Okaże fię tedy przeciw niemu 5. rzeczy. (–) Powiem tedy tu iuz ó łłowie Bożym porzádkiem łwym pięć głównieyłznych rzeczy *CzechEp* 111; Zbił

fię iuż z łáfki Bożey zły X.K. y wżzego Papięstwá fundámnt: okázály fię y zborzyły przednieyſze niektore iego wywody *CzechEp* 269.

okazać się u kogo [= *w tekście autora*] (1): máło nie v wżytkich przednieyſzych Oycow/ ználeść fię wiele rzeczy może/ y okazác/ częgó Papięznicy nie przyimuią *NiemObr* 175.

okazać się komu (1): Drugi záfię przykład niewiemikow/ ktory fię nam tu okazał/ w złościwym Herodzie y we wżytkim onym mieſcie Ierozolimfkim/ iż [...] *RejPos* 34v.

okazać się w czym [= *w tekście*] (2): w tey máley ſentencyey/ iuż wżytko co pocźciwemu człowiekowi należy/ Inádnie fię záwiázác á okazác może. *RejWiz* A3v; Ty dzięſięć łów Pan mówił/ y ná piſmie dał ná górze Synái: w których [...] zakónu przyrodzonego práwy ſkutek okazał ſię *BiałKat* 43v.

ββ. *W zdaniach bezpodmiotowych lub z formalnym podmiotem „to”, „co”* (15) :

okazał się gdzie [= *w tekście*] (1): PO Ewángeliach S. w ktorych fię okazało/ iáko niezbożnie Zydowie wzgárdzili y odrzucili Chriſtá Páná [...] idą porządnie te księgi *WujNT* 391.

Ze zdaniem podmiotowym [w tym z zapowiednikiem: to (1); iż (2), jako ‘że’ (1), zaimek pytajny (1)] (4): A zátym ſye okaże/ kędy yego wſtaw ſúkác mamy. *KromRozm II* y3; ták fię to tu okazało/ iż dwa Brácia wádzác fię o iedyną oyczyżnę márnne iá ſtráćili *StryjKron* 395; *NiemObr* 179; *WujNT* 391.

Ze zdaniem luźno nawiązanym pełniącym funkcję podmiotowego (1): *NiemObr* 54 *cf* »dostatecznie się okazało«.

Fraza: »jako się okaże« (8): Tu máż inákſzą miárę/ ále tenże Lan przedſię co y piérwéy/ bo tyliż ięſt y tyléż ma w łobie/ iáko ſye to tu wnetże okaże. *GrzepGeom* M2v; *KuczbKat* 130; *WujJud* 107v, 164v, 200; miał bym nápiſác čás, otóz wolałbym ie nápiſác oto ták/ čás/ álbo ták/ čás. Tóžbym rozumiał y o /ś/ iáko fię niżej okaże. *JanNKar* E2v, Dv, D2v.

Zwroty: »dostatecznie się okazało« (1): Iuż fię doſtátęcznie okazało/ ſkąd iá kolwiek poczną/ y iákož kolwiek prowadzić będą/ forytarze tey zmyſloney Piotrowey ſtolice/ nigdy ze ſłowá Bożego wyſtáwić nie mogą *NiemObr* 54.

»z przykłądu mogło się okazać« (1): *NiemObr* 13 *cf* »zrzetelnie mogło się okazać«.

»okazało się z wywodow« (1): poniewáz fię to iuż pokazáło/ co o Boſtwie páná Chriſtuſowym rozumieć mamy: á okazało fię/ nie z żadnych wywodow ludzkich: ále z wſt Páná Chriſtuſowych *NiemObr* 110.

»zrzetelnie mogło się okazać« (1): Mogłoby fię z przykłądów piſmá ſwiętego/ y z hiſtoriy zboru piérwſze⁸⁰ to zrzetelnie okázác: ále vmyſlnie to opuſzczám *NiemObr* 13.

β. *Sprawdzić się, potwierdzić się* (77) :

αα. *W zdaniach z podmiotem* (14) :

okazać się wedle czego [= *zgodnie z czym*] (1): iż bárzo nieznáczne było národzenie iego/ ácz fię wedle Proroctwá okazało *RejPos* 35.

okazać się nad kim (1): ty błogóſłáwienſtwá wżytki okażą fię nád tymi ktorzy vwierzyli iemu *RejPos* 30.

okazać się na kim (3): *BielKron* 2v; *RejPos* 86; Ieſzcze iedli/ ieſzcze im w gębie mięło tkwiáło/ Gdy fię páńſkie przekłęctwo ná nich okazało. *KochPs* 116.

okazać się w kim (4): *RejPos* 101v, 214v, 281; Prorocy/ ná to od Bogá ofobliwie wzbudzeni bywali/ áby świadczyli o tych rzeczách/ ktore fię w Christuśie pánu okazać miály *NiemObr* 35.

Fraza: »okaże się znak obietnic [około kogo]« (1): A też fię iuż tám wnet okaże znak obietnic Páńfkich około niego [zmarłego bogacza]/ iż fię inŷy będą dzyelić onym nędznym zebrániem iego. *RejPos* 243.

Zwroty: »jawnie, jaśnie się okazać« (2:1): *RejPs* 138v; Iż ná then czás mieli vmárli wftáwác/ chromi fkakác/ flepi widzyeć/ głuŷy ŷyŷzeć/ y ine wŷytki podobieńftwá nie człowieczeńŷkie/ ktore fię iuż były iáŷnie okazały o thym ŷwięthym przyŷciu iego *RejPos* 196v; iż prawdziwe ieft ŷwiádectwo tego to Apoŷtoła s. o tym Pánu náŷzym/ thu fię káždy łácno ŷpráwi/ kto przeczcie á zrozumie proroctwá/ ktore fię iuż w nim iáwnie wŷytki okazały *RejPos* 281.

»skutecznie okazać się [komu]« (1): chcemyli ná ŷobie odnieŷć to blogoŷłáwieńftwo y to záŷlubienie ktore ieft Abráámowi obiecáno/ kthore fię nam wlańnie á ŷkutechniey okazać nye moŷe/ áż w wwielbionym cieie náŷzym. *RejPos* 33.

»ŷwiatu fię okazać« (1): ktory był do niey poŷlan/ gdy fię iuż ony czály wypełniły woley á przeŷrzenia Páńfkiego/ áby fię ty mocne á zaŷlubione obietnice Páńŷkie w niey fię iuż záczęły/ á ŷwiáthu okazały *RejPos* 271.

Szereg: »wypełnić się i okazać« [szyk 2:1] (3): iżby to był okazał/ iż on zakonu á wftaw ŷwoich y ceremoniy dawnych/ iefzcze żadnych łámác niechciał/ pokiby był wŷytkiego nie wypełnił/ co fię było zácmiło figurámi/ á potom fię w nim wŷytko wypełniło y okazało. *RejPos* 214v, 86, 101v.

ββ. *W zdaniach bezpodmiotowych lub z formalnym podmiotem „to”, „co” (63)*: gdzie ye⁸⁰ K. m. [...] dawat [!] lothrom Thatarom wielkie ŷkarbi: ony tho wzywáŷzi yegosz będą woyowacz. a ŷnacz sye tho y tego rok v okaze *LibLeg* 10/151v; *BibRadz* II 88a marg; A iuż bliŷko tego/ iż fię to okaże co thu ná końcu głoŷ z niebá powieda: Iż moŷny ieft Pan co exekucjá ŷnádnie wczyni ŷtáremu dekretowi ŷwemu *RejAp* 150v, 58v; Náŷ miłoŷciwy Pan/ iż był obieczan przez Proroki/ iż fię thu miał zyáwić ná ŷwiát w człowieczeńŷtwie ŷwoim/ w wielkim wniŷeniu á w wielkemy pokorze. Co fię wŷytko okazało przy zyáwieniu iego *RejPos* 4v, 2, 122v; ci tego dochodzą/ co przed tem o niewolnikoch nápiŷano/ że iáko wiele máią poddánych/ ták wiele nieprzyációŷ. Aleby kto rzekł/ że tego teraz nieznác: y owŷzem day Boŷe áby nigdy do tego nie przyŷzło/ żeby fię to okazało. *ModrzBaz* 89.

okazało się z czego (2): ktorych nietylko kłámftwo/ ieft kłámftwem/ ále teŷ prawdá ich/ ieft nieprawdá [...]. Iako fię teŷ to iáwnie okazało s tego piŷania twego *KrowObr* 52v, 55.

okazało się komu (1): Ale w tych oŷtátecznych czáŷciech [...] iefzcze więŷze á froŷŷze niebeŷpieczeńŷtwá nań [na Koŷciół] przychodzić á przypádác miály. Iákoŷ fię tho nam práwie ná oko tych dziŷieyŷzych czáŷlow náŷzych/ iáwnie á iáŷnie okazało. *LubPs* A4.

okazało się nad kim (2): *RejAp* 106; Iż nád kimkolwiek wŷrzyŷz Duchá s. ŷtępuiącego w ofobie gołębiczey/ tedy wiedz iŷeć to iuż ten ieft/ ktory z dawná ŷwiátu obiecán ieft. Co fię to wŷytko okazało nád Pánem náŷzym. *RejPos* 9.

okazało się na kim, na czym (27): *RejJóz* G6; A wŷzakofz Dyabeł przeŷz Papieŷá [...] niechciał tego zániecháć/ áby był piŷmá ŷwiętego niemiał s fałŷzowác [!]/ iáko fię tho iáwnie okazało/ ná zoltarzu od Duchá ŷwięte⁸⁰ przez Dawidá Krolá y Proroká nápiŷánym/ ktorego iż Diabeł nierad wcałoŷci widział/

przefto pobudził Papieżá/ Mnichy/ y Mnińfki/ kthorzy [...] fłowá wfałne z odmieniáli *KrowObr* 151; A gdy [Adam] ftrácił niewinność/ wśzytko złe przypáddo [...]. Bo przypáddá iuż zła myfl/ chucć/ pożąddliwośći/ Ktore fńádnie dowiodá iuż do káżdey złośći [...]. Wnet fie to okazało ná nędznym Kaimie *RejWiz* 37, 137; *BielKron* 4, 254, 255v, 392v; *RejAp* 106; mamy baczyć/ iáko fobie Pan lekce waży fercá niewierne/ á vmie thák iáko chce wśzędzye wfađáć á brákowáć imi. Co fie tu okazało ná tym złośćiwym krolu *RejPos* 37v, 24, 26v, 37v, 50, 50v (16); *BiałKat* 116; *PapUp* F.

okazało się w kim (15): *LubPs* G3, Y5v *marg*; Pátrzayże dáley/ iz tego przeftzregł Pan/ iz áni fám ten Hetman tych ludzi tego fwiátá/ áni oni fámi [...] nic nie vmieią áni mogą przećiwko mocy Páńfkiey [...]. Co to możefz zrozumieć/ iz fie to iefzcze okazało [...] w tych poráżonych młodych rycerzoch [tzn. w *niewiniątkach*] iego. [...] poráżeni do czáfu/ ále żywi wiecznym á rofkołfznym żywotem *RejPos* 26v, 23v, 24, 25, 34v, 37 (11); *RejZwierc* 183; *GostGospSieb* +3.

Ze zdaniem podmiotowym [w tym z zapowiednikami: co (4), to (3); iz (6), jako 'ze' (1)] (7): pręthko fie obiecuie [Bóg] záfwdy ná wfpomożenie náfze. Co fie okazało ná wielu fwiętych ludziach/ [...] iáko żadnego wiernego nigdy nie opuścił *RejPos* 128v; Tuć iuż był znák pewny/ iz iefli ie [*dziatki*] błogofłáwił/ tedy y Duchem fwym fwiętyym potwirdzić ie raczył. Czo fie okazało y w Ianie fwięthym/ iz iefzcze w żywocie mátki fwey przez Duchá fwiętego poznał Páná fwego *RejPos* 153, 34v, 37v, 64v, 65, 215.

Fraza:»jako się okazało (okaże)« (35): Lecz przygoda [...] Ta żadnemu nie przepuści trapi y prawego Iako fie to na mnie nędznym fńadz w rychle okaże *RejJóz* G6; *LubPs* A4, G3; *KrowObr* 52v, 55, 151; *BibRadz Gen* 40 *arg*, *Ier* 25/18; częftokroć wielkie vffy máłym vftępowáły/ iáko fie okazało ná Dáryufie Perfkim *BielKron* 254, 4, 255v, 392v; *RejAp* 106; *RejPos* 23v, 24, 26v, 37v [2 r.], 39v (19); któręgo [*Ducha Św.*] tu zełfanie ná fwiát/ nie iefł zmieścá ná mieśce przenieśienie: ále rzeczy onęy/ którą nápełnia/ znáczné/ áłbo widomé nápełnienie: [...] iáko się to okazało ná Apoftolęch/ y ná infzych wierzących. *BiałKat* 116; *Piefzy Lud* k temu bárzo pomága/ á zwfałzcza s ftrzelbą wielką y máłą/ [...] iáko fie to okazało ná on czás w Wáfáłką woynę v Obertyná *BielSpr* 71; *PapUp* F.

Zwroty: »na jasnią się okaże« (1): Száfřáncowie ftáry dom s tego herbu [*Stary Koń*] byli/ A z dawná iáko y dziś tą fzkápą toczyli. Nie lituiąc pracey fwey ni żadney trudnośći/ Dla Rzeczypořpolitey/ dla bráckiey miłości. Co y dziś w tym dzifiefyřzym źrzobku s Seceminá/ Ná iáłnią fie okaże *RejZwierc* 183.

»jawnie, jasnie, jawnie a jasnie się okazało« = *manifeste apparuit Modrz* (8:3:1): *LubPs* A4, Y5v; wáfzá Papieřká wiárá/ znimi [*poganami*] iefł spolna/ y iednáka/ iáko fię to s twęgo piřania iáwnie okazało. *KrowObr* 55, 52v, 151; Y záfwdy tho thák pořpolicie bywa/ iz gdy iáki pořtronny Monárchá pořiędzie kroleřthwo iákie możne/ [...] gdy fie trefi izby iefzcze iákie potomřtwo krolewřkiego narodu pozofłáło w kroleřtwie onym/ [...] tedy on pořtronny krol záfiega temu/ [...] iákoby ono potomřtwo krolewřkie á on narod záfubić mogł. [...] Czo fie teź oto [...] w tym Herodzie/ iáłnie okazało. *RejPos* 25, 3, 142, 215, 271v, 287; *ModrzBaz* 115v.

»okazało się przed oczyma [czyimi]« (1): Azařz nie iáwnie powiedáli Prorocy co fie miáło dziać przy zyáfwieniu ięgo [...]. Co fie to iuż wśzytko było okazało przed oczymá tych niewiernikow á tych Licemiemikow *RejPos* 66v.

»na oko się okazało« (1): *LubPs* A4 *cf* *okazało się komu*.

»skutecznie się okazało« (1): 8. Sny obiemá prawdziwie Iozef wykłáda 20. Iáko fię to potym fkutecznie okazało. *BibRadz Gen 40 arg.*

»na świecie się okazało« (1): Stan ludzi od okrutnikow vtraponionych/ co fię dziś iáwnye ná świecie okazało y w tych/ ktorzy yedno zwierzchu prawdę poználi/ á wízákoż od okrucieńtwá á včílku vbogich przeftác niehcą. *LubPs Y5v marg.*

γ. *Z podmiotem oznaczającym cechy i uczucia: przejawić się w działaniu, postępowaniu; uwidocznić się przez swoje skutki* (61) : a thak was profym [...] abífctie nas wípomogly czim bedzie lafka vm. m. krolv abífmy fye mogły wiplaczicz Chrzeſczyanye od tich poganow Thvrkow abi fye okazalo myloſſyerdzie v k.m. za Chrzeſczyani y za namy thesch *LibLeg 10/125*; wymiſlayćie mu nowe pienie [...] / áby fię náwífem okázála wállá ochotna myſl ku pánu íwemu. *RejPs 47v; MurzHist B4v; RejZwierz 13; BielKron 41v*; In eo bello et virtus et fortuna enituit Tullii, Ná tey woynie cnotá y fortuná Ciceronowá okázála fię. *Mqcz 247d*; Lecz gdy fię okázála dobrotliwość y miłość ku ludziom Bogá zbáwiciela náłzego [...] podług miłoſierdzia íwego zbáwił nas *WujNT Tit 3/4; WysKaz 21.*

okazać się od kogo (2): Bo sye od nas y od nych poddanich naschich Zadna nyeprzyazn nieokazala any sye okaze *LibLeg 11/86.*

okazać się u kogo (1): *lubrica et titubans lingua* niewiednego fię okazał *PaprUp H2.*

okazać się komu w kim (2): iż Pan Bog wierne wípráwiedliwia á odpulzcza im grzechy dla miłoſierdzia/ ktore fię nam w Kryſtufie Pánie náłzym okazało. *LubPs ee4v; ArtKanc B6.*

okazać się na kogo (1): A wízákoż to nalepłzy ná świecie dobry/ co nie iedno pokątnie dobri ále iáwnie á iáfnie ná wiele ſtanow dobroć iego ozdobić y okázác fię może. *RejZwierz 101v.*

okazać się przez kogo, przez co (2): obaczyć káždy może iáko iefth dułzá rozumna ſkoro będzie do ciála wpulzczona/ takze y w máłym dziecięciu/ iedno iż nie ma ínſtrumenthow iefzctze zroſłych/ przez ktoreby on rozum iey y oná nieſmiertelność okázác fię miála. *RejZwierz 2; Ípráwiedliwość BOżá* ktora fię przez Chriſtufá okázála w złe mniemánie przywiodł *CzechRozm 222.*

okazać się czym (1): káždy [dworki] pilność tym fię okaże/ ktora nawięcey bydlá przychowa *GostGosp 116.*

okazać się między kim [= komu] (1): Okazał fię teź rozum moy myędzy vczonymi *LubPs bb3v.*

okazać się nad kim [= w stosunku do kogo] (6): *RejPs 78v*; iákie nań potym wrzody írogie dopuſcił/ [...] ták iż teź był począł ſobie cknąc on íwięty człowiek w oney írogoſći fwoiey/ ktora fię ták była nád nim okázála. *RejPos 330v, 74, 234, 350v; RejZwierz 174.*

okazać się w kim [= kto jest jaki, jak postępuje] (18): YEít tu w tym Pálmie prorocctwo o wielkiey złoſći á ſwowlności żydowłkyey/ ktora fię w nich była okázála czáfu przyſcyá Kriſtufá Páná. *LubPs Dv; RejWiz 37, Dd3v*; Gdy fię w tobie okażą ty poſtępki íwięte/ Vítaná w twoich páńſtwách y woyny przekłete *Prot D4*; Abráám chociaź był mocnie vwierzył obietnicy Pánſkiey/ ále áby tym doſtátieczniey okázála fię w nim wiár iego/ tedy widomym znákiem chciál Pan áby on był záwždy iá y s potomſtwem íwym vtwardzał w ſobie. *RejPos 31, 278, 294, 351v; BiałKat 28v; RejZwierz 47v, 49v, 104, 135v, 242*; Okázála fię wnim wielka náuká. *SkarŻyw 543 marg; PaprUp D4. Cf okazać się komu w kim.*

okazać się w czym [= przez co] (9): BibRadz 1.Ioann 4/9; Tu sie okazała ludzka flepotá w chćiwości pánowania BielKron 118v; w thym sie miała okazać náuka iego [diabła]/ iz mieli wzgárdzić tę wołą Pána fwego RejPos 43v; w tym sie nam okazała miłość á lálkawość zbáwiciela náfzego Bogá/ iz nie z vczyńkow náfzych/ ále z miłofierdzia iego ieftechmy zbáwieni. RejZwierc 11v, 86v; ModrzBaz 19, 108v; CzechEp 189; WujNT 1.Ioann 4/9.

okazać się jak (3): RejPos 231; Abowiem ferce wspaniłe/ niech będzie káždy człowiek iákiegokolwiek łtanu/ gdy sie w nim poważnie okaże/ á iz nadobnemi cnothámi będzie ozdobiono/ iuz ieft wielki znák iz tám nie máłz nic ponurego RejZwierc 104, 49v.

W charakterystycznych połączeniach: okazał(-a, -o) się chciwość, cnota (3), dary pańskie, dobroć (dobrotliwość) (2), łaskawość, miłosierdzie (2), miłość (6), [jaka] myśl (3), nauka (2), niepewne dowiarstwo, nieprzyjaźń, nieśmiertelność, pilność, powaga, pycha, rozum (2), [jakię] serce (2), sprawiedliwość (4), srogość, stateczność, swowolność, [jaki] umysł (2), wiara (2), złość.

Frazy: »okazała (okaże) się możność, moc, wielmożność« [w tym: o mocy bożej (11)] [szyk zmienny] (7:4:2): BOże wfłechmogący [...] iuz by czás áby łtąpił ná wfpomożenie náłfe á izby sie też y ná ziemi okazała wielmożność twoiá. [...] Iedno rácz lálkawem wzrokiem fwem wezrzec ná nas łnádnie áie okaże moc twa nád wfłemi możnościami ziemłkiemi RejPs 120, 78v; LubPs C3 marg, cc6, hh3v; okazała sie możność Krifthulá iego/ ábowiem zrzucón á potłoczón ieft ofócznik bráciey náfzey RejPos 332, 16v, 74, 231, 234, 294; thák był ná tho łprávion á zgotowan [ślepo narodzony]/ áby sie nád nim okazała możność á chwałá Bogá żywego. RejZwierc 174.

»skutki się okażą« (1): RejWiz 3v cf »zjawić się a okazać«.

Zwroty: »na jaśniá się okazać« (1): Przyczyná próżby/ izby sie możność Páńłka ná iáśniá okazała. LubPs C3 marg.

»jawnie, jaśnie, jawnie a jaśnie się okazać« (1:1:1): ábychmy [...] inłzego myłlenia nie łzukáli w myłłach y w fercach náfzych/ [...] iedno w tym iednym Pánu náfzym/ w ktorým sie iáwnie á iáłnie okazały wfzytki łprávny/ dziwy/ y możności Bołtwá tego pod zákryciem człowieczeńłtwá iego łwiętego. RejPos 294, 351v; RejZwierc 101v.

»sławnie się okazać« (2): Áz y do ferca práwye moc ich przerażála/ Bo sie w męłkyey młodości łławnye okazała. LubPs cc6, hh3v.

»okazać się znacznie« (2): RejWiz 3v; zá ktorých [patresów, tj. ojców Kościoła] łię iefzcze nie wynioł był Antychrist ták, iáko łię potym po nich wynioł. Bo nie przyłzedł był iefzcze ku fwey powadze: ktora łię też nie okazała ták znácznie, áz po lat 666. od národzenia Christułowego. CzechEp 416.

Szeregi: »okazać się a na jaśniá wynorzyć« (1): ktore [popędliwości serdeczne] iefli zbytnie łá/ przekażáią prawdziwą znáiomóść y rozłádek ferdeczny/ [...] áby się okazać á ná iáśniá wynorzyć niemogł [ut ne se proferre ac exserere possit] ModrzBaz 7.

»zjawić się a okazać« (1): Abowiem gdy iuz cnotá gdzye fwe gniazdo zácznie/ Wnet sie iey łkutki zyáwiá á okażą znácznie. RejWiz 3v.

W przen (1) : Virtutis tuae lumen eluceat, Niechay sie cnoty twoyey łwiátłość okaże. Mącz 199c.

b. *Z podmiotem osobowym (wyjątkowo żywotnym): dać podstawy do stwierdzenia czegoś o sobie, dać się poznać jako ktoś, jakiś (90) :*

okazać się z czego [+ określenie orzecznikowe] (4): *BielŻyw* 3; *GliczKsiąż* M8v; *BielKron* 242; [będziem ich pytać] o ty mieycá do piłmá świętego należące/ [...] z kthorychby okazáli fię być/ ábo zwolennikámi Stánkárowemi/ ábo [...] Nálládownikámi prawdy świętey. *GrzegRóżn* Bv.

okazać się u kogo [= komu; + określenie orzecznikowe] (1): oczy Iehowy przepátruia wizytkę ziemię/ áby fię okazał być moznym [ut roborent se] v tych ktorzy przy nim z právem fercem zoftáwiaią *BudBib* 2.Par 16/9.

okazać się komu [+ określenie orzecznikowe] (10): *BielŻyw* 3; Poślubiłem was iednemu mężowi/ ábyście fię okazáli dziewicą tzyłtą Pánu Krytułowi. *KrowObr* 148; *BibRadz* I 33c marg; *Mącz* 323c; *RejPos* 4, 33v, 61; *PaprUp* L3; *WujNT* *Matth* 6/16, 18.

okazać się kim, czym (16): Iezu ienżes potym iżbys fię prawdziwym człowiekiem okazał łącznacies chciał *TarDuch* B2; *KrowObr* 148; Ktorem fię vkazał Abráhámowi/ Izáákowi/ y Iakobowi iáko Bog wżechmocny (marg) To ielt/ okazałem fię im bogiem wżechmogącym. [...] (-) *BibRadz* *Ex* 6/3; Káplánftwo nawyższe potwierdzam tobie/ y nád czworgiem stároftw przekładam cię/ ábyś fię okazał przyaściołem krolewskim. *BibRadz* 1.*Mach* 11/57, *Is* 25 arg, II 120c marg; Máxymilian Cefarz Krześcijáński/ iáko fię był okazał Zygmunтови Krolowi ná z ieżdzye [!] v Wiedniá wielkim przyaściołem/ tákże y do końcá był *BielKron* 417; ráczże ípráwić á vniżyć myśli y fercá nálze/ ábychmy cie wdzięcznie przyiáwfszy Páná á Krolá fwoiego/ thobie fię theż włánnemi á wiernemi poddánemi y flugámi twoiemi okazáli *RejPos* 4, 61, 262, 339v; *BialKat* 38v; *RejZwierc* 183; *NiemObr* 158; Oycze wżelkiey káiki: ty vtrápióne mu Okáz fię rátkiem/ y mieścem beśpiecznym *GrabowSet* O4; *SarnStat* 941.

okazać się w czym [= w jakimś działaniu; + określenie orzecznikowe] (3): inffey nayemney máthce nye zlecác [dziecięcia]/ ktora wtym nye ták fię pilną á życzliwą okaże/ iáko kiedy włáfná. *GliczKsiąż* D3v; *RejZwierc* 183; *WujNT* 2.*Cor* 7/11.

okazać się w czym [= okazać coś] (4): Zmłodu tedy ma fię káždy ná tho myeć/ wczym fię k látom przyśfedłfy okazác ma *GliczKsiąż* E7, Kv [2 r.]; *RejPos* 152.

okazać się w czym [= kim, jakim] (3): Co też y Sodomczykowye oni czynili/ [...] wślythcy lotrowye wyelcy/ nyecnotowye známyenići. Wczym fię okazáli wten čás gdy do Lotá oni dwá Anyołowye przyšli *GliczKsiąż* H7; ácz bym fię im był mogł vmykác/ álem nie chciał/ ábym fię w chytrości nie okazał. *BielKron* 458, 242.

okazać się w czym nad kogo [= w jakiej dziedzinie lepszym od kogo] (2): tom ia wielkie rzeczy poczynił y okazałem fię w mądrości nád ine ktorzy byli przedemną w Ieruzálem *BielKron* 79, 138v.

okazać się jak (4): [*Domicyjanus*] ácz fię íprzodku dobrze okazał/ ále nie pod włáfną ósobą álbo právym fercem/ iedno przyciągáiąc k łobie lud zdrádlíwie *BielKron* 148; *RejZwierc* 265; *BietSpr* 75; *PaprUp* L3.

okazać się jak (1): Ná prózbę moyę okażze fię groźny/ Ná lud nyepoboźny. *LubPs* ee2v.

okazać się jakim (17): *GliczKsiąż* D3v, M8v; gdy by wyśtępný okazał fye nieukaránym/ bywa s póspółstwá wyláczon iáko párfzywa owcá *GroicPorz* k, f4v; *BibRadz* *Ier* 3/11; *BielKron* 14, 168, 241v; Se vegetum et acrem praebere ad aliquid faciendum, Ochotnym fię okázác. *Mącz* 477a, 323c; *RejPos* 208; *BudNT* 2.*Cor* 13/7; Ieśli to vczynimy/ tedy fię okażemy y mędrfzemi nád infze mnoftwo

połpolitego ludu/ y mniej popędliwych namiętności w łobie máiący. *ModrzBaz* 67; oni twarzy swoie niźczą/ áby się ludziom okazáli pożyczącemi. *WujNT Matth* 6/16, *2.Cor* 13/7. Cf *okazać się jakim w kim*.

okazać się jakim w kim [= za pośrednictwem kogo] (2): Y rzekł mi [*Pan*]: Sługás ty moy Izráelu/ że się w tobie flawnym okaże [*lege*: okaże]. *Leop Is* 49/3; *BudNT 2.Thess* 1/10.

cum inf „być” [*kim* (8), *jaki* (4), *jakim* (1), *kim i jakim* (1)] (14): tedy łpadek przychodzi ná pobocznie perfony/ kthore by łye w łtopniach okazały być bliźłze po zmárłym *GroicPorz* ff4v; Bog dał myśl y chuc zwierzętom áby się okazały być posłúznemi y poddánemi człowiekowi *BibRadz I* 2b *marg*; *BielKron* 242; *GrzegŚm* Bv; Ostendere se virum, Okázác się być mężem/ mężnym. *Mącz* 445c; *RejPos* 33v [2 r.], 285v *marg*, 329v; A cnotá go zásię łzrobuie/ áby łtáteczney myłli ná wżem wżywał/ á okazał się być człowiekiem/ iż się tey niemey twarzy nielzczęłciu wwieł od łtáteczney myłli łwey nie dał *RejZwierc* 150v, 90; *BudBib 2.Par* 16/9; *ModrzBaz* 29; we wżytkim okazałiście się być czyłtymi w tey łpráwie. *WujNT 2.Cor* 7/11.

Ze zdaniem przydawkowym orzekającym [*w tym: iż* (6), *zaimek pytajny* (2), *co ‘że’ a. ‘który’* (1), *jełli ‘czy’* (1)] (10): przedawał iá [*oliwę*] według łwey woli, áż pieniędzi dołic zgromadził, z ktorego łchafowania polmiewaczom się okazał iż mądrołc iego nie proźna była *BielŻyw* 3, 109; *KromRozm I* L2; *KromRozm III* E4; *KrowObr* 27v; A ktorzy się okażą co iemu dufáli/ Ci z nim wiecznych rádołci będą wżywáli. *RejWiz* 178; bogowie wálzy niechay się okażą iż łá bogi *BibRadz I* 371b *marg*; *KochCn* B4v; *WujNT Matth* 6/18, *1.Ioann* 2/19.

Fraza: »jako się okazał« (1): ten Euzebius/ był Arryanem Heretykiem/ [...] iáko się potym łam iáwnie okazał/ kiedy kácerłtwá Arryanowego/ ná Niceńłkim Koncylium bronił *KrowObr* 20v.

Zwroty: »okazać się na jałnią« (1): Tá w Rzeczypolitey iáko w káżdey łpráwie/ Okaże się ná iáłnią miłofnikiem práwie. *RejZwierc* 183.

»jawnie się okazać« (3): *KrowObr* 20v; [*Nikodem*] łtárał się o to/ áby kiedy mógł był mieć z nim [*Jezusem*] rozmowy łwoie/ á wyrozumieć co z náuki iego. Iedno iż był zacny/ nie łmiał iáwnie á bełpiecznie okázác się w tym *RejPos* 152; *PaprUp* L3.

»okazać się przed majestatem [*bożym*]« (2): Ale ktoż się może okázác tym wiernym twoim przed Máyełtatem łwiętych twoim/ iedno kogo ty z miłofierdzya łwego náwroćić raczyłz *RejPos* 262v; *RejZwierc* 265v.

»pochwalnie się okazać« (1): *GliczKsiąż* Kv cf »okazać się i popisać«.

»przed wszystkim łwiátem się okazać« (1): Tá [*przyczyna, że papież nosi trzy korony*] ielł/ áby się przed wżyłtkim łwiátem okazał/ iż on ma w mocy łwoiey ty trzy Krolełtwá *KrowObr* 27v.

Szeregi: »okazać się i popisać« (1): Tegoby myeli rodzicy dziełci łwych zá młodu wczýć/ wczęmbi się dorozłfy łwych lat vmyeli łtátecznye/ á pochwałnye okázác y popiłác. *GliczKsiąż* Kv.

»stać się a okazać« (1): dotąd wczýć się potrzebá áż będzie znać wkiem náukę/ co się okázác ma z godnołci yákyey gdi kto co będzie vmyał/ á łthego ludziom godnem się łtánye á okaże. *GliczKsiąż* M8v.

»usprawiedliwić się albo okazać« (7): Papież tedy dla tych przymowek [...] chcąc się z wierzchu v łpráwiedliwić [!]/ álbo okázác/ wybrał łobie ludzi wczęne ktorzyby go bronili piłánim *BielKron* 216.

α. *Przejawić swój stosunek do kogoś, potraktować kogoś jakoś, być jakimś w stosunku do kogoś* (9) :
okazać się komu [+ określenie orzecznikowe] (6): *RejPs* 135v; *SeklKat* Z2; *GroicPorz* ppv;
opowiedaiącći fie z nierownie więtfzym miłofierdzyem swoim/ niżli ten zyemłki ociec mogłby fie
okázac nawdzyęcźnieyřzemu řynacźkowi řwemu. *RejPos* 345. *Cf okazać się komu jaki*.

okazać się komu jaki (1): iżebyřmy ták odłóżywřzy ná řtronę wřzyřtko wahanie/ mogli fie nietrudni
okazać Królowi Ie⁸⁰ M. *OrzJan* 62.

okazać się jak [+ komu (3)] (4): Z Wielką pilnoćią oczekawam: áby fie pan moy raczył miłofćiwie
okázac *RejPs* 60, 135v; tim ktorzi vmieią boże przikazanie/ credo/ pacierz y ine rzeczy ma fie łafkawie
okazać/ tim ktorzi nieumieią/ ma przicyny pytać *SeklKat* Z2; *GroicPorz* ppv.

okazać się jakim [+ komu itp.] (3): Ezechiařz [...] okazał fie beřpiecznym y wełořym gořciom swoim
pořłom onym *BielKron* 89v. *Cf okazać się jakim przeciw komu; jakim nad kim*.

okazać się jakim przeciw komu (1): ya řye teź zá tę pracą wdzyęcźnym przeciw tobye okaże.
KromRozm II y3.

okazać się jakim nad kim (1): vczynili modlitwy pořpolite/ pořřac miłofiemego Pána/ áby fie
náwieki litořciwym okázal nád řługami řwemi. *BibRadz 2.Mach* 8/29.

β. *Wykazać, zaprezentować w działaniu swoje możliwości, zalety* (8) :

okazać się komu [+ określenie orzecznikowe] (2): bo iákim fie thy w domu řwym okazařz być onemu
zgromádeniu řwemu/ pewno tákież fie obycźaie zawnóźą we wřzyřtkim zborze twoim.
RejPos 245v; *BielSpr* 52v.

okazać się czym [= jakim] (1): iefli řłyřzyřz iz ták cnoty/ dobre obycźaie/ á ná wřzem pomierne á
pocźciwe řprawy tákże y náuki ludziom řmákuią/ tákże fie teź ty řtaray/ ábyř teź ták przyechawřzy
ř tákimiź fie řprawy okazał. *RejZwierc* 17v.

okazać się w czym (4): nie inřzego nie biorą przedřie [*Turcy*] ieno iákoby fie w meřtwie řtarřzemu
okazał *BielSpr* 52v. *Cf okazać się w czym u kogo, Ze zdaniem przydawkowym, Zwrot*.

okazać się w czym u kogo (1): Bo chociař teź iefł pořřtak w mowie/ ále nie w vmieięnořci. Lecz
we wřzyřtkim okazaliřmy fie v was. *WujNT 2.Kor* 11/6.

okazać się jak (1): bacźac iz co dzyeń to bárziew mnoźyła fie Luterowi nieprzyiařń v Papieźa/ y
iego řtrony/ á nawięcey z gadania/ ktore miał w Lipřku z Ekkiuřzem/ á ten go przywioldł wřzyřtkim
w nienawiřć/ bo fie ták Luter okazał dobrze/ pokuřzał fie o to Milticius iáko byto mogł zgodźić á
Luterá w łáłkę Papieřką zálećić *BielKron* 195v.

cum inf „być” [*kim* (1), *jakim* (1)] (2): ábowiemem ia te⁸⁰ ifł iz on fie mnie okaże być miłofćiwem
bogiem *RejPs* 65; *RejPos* 245v.

Ze zdaniem przydawkowym orzekającym (1): ták fie w tym okazał napirwey iz wyřtěpne karał á
dobre dárował czym mogł *BielKron* 112v.

Zwrot: »[w czym] řwiatu wszemu się okazać« (1): W Wielkich rzeczach á w przewaźnych lud
řiřpáńłki niedáwnych czáłow řwiatu wřze^{mv} fie okazał *BielKron* 445.

4. *Popisać się* (19) : Lepřze więc bywa w polu Rycerřkie ćwiczenie/ Kiedy mąź ná się włóży
želázne nořzenie. Drzewo nieřie/ pořporzec wiátr dobry podawa/ [...] Lepiey fie ták okazařz/ niżli
przy řklenicy *BielRozm* 10.

okazać się czym (1): wtem według wezwánya fwego okaże sie fwą náuką/ którą wywodzić musie nye tho coby ku zbawyenyu duśnemu było/ ále tylko ku fwyátu *GliczKsiąż* N5.

okazać się w czym (8): Piżną też drudzy áby sie okazał w ochędożności mowie. Drudzy piżną áby fwoy rozum nieśmiertelnym vczynili. *BielKron* 334, 216, 216v, 219, 247; fmiakēs zbroiny na nieprziiáciele wypasć/ wczym fię żaden ftámtegośz ryćzerśtwa [!] nieważył okazać. *KwiatKsiąż* Nv; *BielSpr* 4v; *BielSjem* 6.

a. O materialnych oznakach bogactwa (9) : Cefarz iáko hárdy/ chcęcy sie okázác przywiódł Skárbká do iedney fkrzynie gdzie była pełná złotych y klenothow kośztownych *BielKron* 351v.

okazać się komu (1): zażełmy sie iefzcze nye náyedli álbo nye nápiłi/ álbo theż ludzyom nie okazáli do tego czáfu? *BielKom* n1b 4.

okazać się w co (1): Okaże sie w fwe klenoty/ Z infzego prace roboty *BielKom* D8.

okazać się z czym (2): *GórnDworz* P; Choć sie pirweyw Poznánium s poczty okazáli/ Wżdy y w ten czás przeważnych ftrouow nie záfpáli. *StryjWjaz* B3v.

okazać się w czym (2): Náwożili Kotnorow by miefzki obrázác/ Kupćie mili polacy iefť się w czym okázác. *BielSat* B4 [idem] *BielRozm* 13.

Zwroty: »okazać się w pysze« (1): Hirá pofeł od Serbow do Krolá Rzymśkiego Był/ ten sie chciał okázác w piźze fwiátá tego. Wnet náśpráwiáł triumphow *RejZwierz* 8v.

»świetnie okazać się« (1): Przyiechał [...] Tátárfki pofeł ná Wolyń/ do Iánufzá Bifkupá ná on czás Wilnieńfkiego/ [...] gdzie Bifkup niemáiąc ná then czás przy fobie dworu fwego/ s kthorym fwietnie/ okázácby sie był mogł/ vczynił ták [...] *GórnDworz* P.

Szereg: »okazać się a popisać« (1): Według páná tedy fámeo flugá ma sie okázác á popifác. *GliczKsiąż* E7v.

5. Wyrazić swoje zdanie, wypowiedzieć się (5) : To ich rádá ná Seymie/ chłopká ná wśi złupić/ A ná fwych kołacyach káždy dzień sie vpić. Krolá Páná fwoiego/ máło fobie wazą/ Gdzie mu prawdy potrzebá/ táń sie nie okázá. *BielSjem* 3.

okazać się komu w czym (1): dla tegomći fię vkazał/ ábych cię poftánowił flugą y świádkiem y tego coś widział/ y tego w czymći fię okázę [quibus apparebo tibi] *WujNT* Act 26/16.

okazać się przeciwko komu (1): trudno belo tam natem feymie fthaka fmialoćcia komu sie okazac przeciwko tijm dwiema *PaprUp* H2v.

okazać się z czym (1): *Diar* 43 cf *Szereg*.

Zwrot: »okazać się rzeczą [za kim]« = *wygłosić przemówienie opowiadając się za kims* (1): Ieflim sie tu okazał rzeczą zá Kroleń Polfkim/ wierzę iż więcey mi thu káždy z zacności wáfzey będzie miał zá dobre niżliby ch był thego zámilczáł. *BielKron* [332²]v.

Szereg: »okazać się i opowiedzieć« (1): nie widzi się posłom potrzebno, aby mieli co o obronie kończyć, pokiby o tej domowej namow Ich M-ci nie wiedzieli. O których gdy usłyszą a o takowych zwłaszcza, na których by bona conscientia p(rz)estać mogli, łatwie się z swemi [...] okázá i opowiedzą. *Diar* 43.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (1) :

Zwrot: »jawnie się okazać« (1): Publicare se, Iáwnie fię okázác. *Mqcz* 329b.

Synonimy: **1.a.**, **c.** objawić się; **d.** naleźć się, narodzić się, nastać, przyść, urość, znaleźć się; **α.** objawić się, zjawić się; **2.** przypaść, trafić się, zjawić się, zstać się; **3.a.β.** wypełnić się; **γ.** wynorzyć się, zjawić się; **b.** popisać się; **4.** popisać się; **5.** opowiedzieć się.

Formacje współrdzenne cf KAZAĆ.

Cf **OKAZANIE, OKAZANIE SIĘ, OKAZANY**

MM